

Niedersachsen

MAM 25 LAT

DOLNY
ŚLĄSK

2024 **SCHLESSEN** ŚLĄSK

**KULTURPREIS SCHLESSEN
DES LANDES NIEDERSACHSEN**

NAGRODA KULTURALNA ŚLĄSKA
KRAJU ZWIĄZKOWEGO DOLNEJ SAKSONII

KULTURPREIS SCHLESIEN DES LANDES NIEDERSACHSEN 2024

Verleihung durch die Niedersächsische Ministerin für Inneres und Sport sowie den Vizemarschall der Woiwodschaft Niederschlesien am 21. September 2024 im Staatstheater Braunschweig

NAGRODA KULTURALNA ŚLĄSKA KRAJU ZWIĄZKOWEGO DOLNEJ SAKSONII 2024

Wręczenie przez Minister Spraw Wewnętrznych i Sportu Dolnej Saksonii oraz Członka Zarządu Województwa Dolnośląskiego 21 września 2024 r. w Teatrze Państwowym w Brunszwiku

Mit freundlicher Unterstützung durch die Stiftung Niedersachsen
Przy życzliwym wsparciu ze strony Fundacji Dolnej Saksonii

INHALT

SPIS TREŚCI

GRUßWORT POWITANIE	6
Daniela Behrens	6
Jarosław Rabczenko	8
 Der Kulturpreis Schlesien Nagroda Kulturalna Śląska	10
Die Jury Jury	11
 HAUPTPREISTRÄGERIN PROF. DR. HABIL. EWA SABINE CHOJECKA LAUREATKA NAGRODY GŁÓWNEJ PROF. DR HAB. EWA SABINE CHOJECKA	12
Zeittafel zu Leben und Werk von Prof. Dr. habil. Ewa Sabine Chojecka Kalendarium życia i twórczości Prof. dr hab. Ewy Sabine Chojeckiej	13
Laudatio für Prof. Dr. habil. Ewa Sabine Chojecka Laudacja dla Prof. dr hab. Ewy Sabine Chojeckiej	14
Danksagung Podziękowania	18
 HAUPTPREISTRÄGERIN NICOLA ANNE ELISABETH REMIG LAUREATKA NAGRODY GŁÓWNEJ NICOLA ANNE ELISABETH REMIG	20
Zeittafel zu Leben und Werk von Nicola Anne Elisabeth Remig Kalendarium życia i twórczości Nicoli Anne Elisabeth Remig	21
Laudatio für Nicola Anne Elisabeth Remig Laudacja dla Nicoli Anne Elisabeth Remig.....	22
Danksagung Podziękowania	26
 SONDERPREISTRÄGER FÖRDERVEREIN FÜR JUNGE MUSIKER AUS DEUTSCHLAND UND POLEN E. V. LAUREAT NAGRODY SPECJALNEJ STOWARZYSZENIE WSPIERAJĄCE MŁODYCH MUZYKÓW Z NIEMIEC I POLSKI	28
Zeittafel zur Entstehung und Wirken des Fördervereins für junge Musiker aus Deutschland und Polen e. V. Kalendarium powstania i działalności Stowarzyszenia Wspierającego Młodych Muzyków z Niemiec i Polski	29
Laudatio für Förderverein für junge Musiker aus Deutschland und Polen e. V. Laudacja dla Stowarzyszenia Wspierającego Młodych Muzyków z Niemiec i Polski.....	30
Danksagung Podziękowania	34

SONDERPREISTRÄGERIN GEMEINDE STOSZOWICE - DER BEGEGNUNGORT FESTUNG SILBERBERG LAUREATKA NAGRODY SPECJALNEJ GMINA STOSZOWICE - MIEJSCE SPOTKAŃ TWIERDZA SREBRNA GÓRA	36
Zeittafel Gemeinde Stoszowice – der Begegnungsort Festung Silberberg Kalendarium Gminy Stoszowice – miejsce spotkań Twierdza Srebrna Góra	37
Laudatio für die Gemeinde Stoszowice – der Begegnungsort Festung Silberberg Laudacja dla Gminy Stoszowice – miejsce spotkań Twierdza Srebrna Góra	38
Danksagung Podziękowania	42
 Die bisherigen Preisträgerinnen und Preisträger Dotychczasowe laureatki i dotychczasowi laureaci	44
Impressum Stopka wydawnicza	46

DANIELA BEHRENS

Niedersächsische Ministerin für Inneres und Sport
und Vorsitzende der Jury Kulturpreis Schlesien
Dolnosaksońska Minister Spraw Wewnętrznych
i Sportu oraz przewodnicząca Jury Nagrody
Kulturalnej Śląska

Sehr geehrte Damen und Herren,

herzlich willkommen zur diesjährigen Verleihung des Kulturpreises Schlesien des Landes Niedersachsen in der Löwenstadt Braunschweig. Auch in diesem Jahr ehren wir herausragende Persönlichkeiten, die sich durch ihr besonderes Wirken in hohem Maße um die Pflege und Förderung der schlesischen Kultur verdient gemacht haben.

Der Kulturpreis Schlesien steht für die untrennbare Verbindung zwischen Niedersachsen und Niederschlesien. Über die Jahre und Jahrzehnte ist der Kulturpreis Schlesien zu einem wunderbaren Symbol für die erfolgreiche deutsch-polnische Zusammenarbeit geworden. Durch diesen Preis setzen wir ein Zeichen der Anerkennung für diejenigen, die mit ihrem Engagement die kulturelle Landschaft unserer Regionen bereichern und gleichzeitig ein starkes Fundament für die europäische Verständigung legen. Gerade in einer Zeit, in der Europa am Scheideweg steht, ist es von immenser Bedeutung,

kulturelle Brücken zu stärken und die freundschaftlichen Beziehungen zwischen Nationen zu fördern.

Europa steht am Scheideweg, denn Europa – und alles wofür Europa steht – wird bedroht. Der verbrecherische Angriffskrieg Putins auf die Ukraine macht deutlich: Wir müssen gemeinsam für unser Europa und unsere europäischen Werte eintreten. Frieden, Freiheit, kulturelle Verständigung und Solidarität sind unverhandelbar. Wir können nicht zulassen, dass Hass und Gewalt wieder die Wurzeln von Leid, Tod und Vertreibung sind. Gerade jetzt ist es notwendig, dass wir als Europäische Union zusammenstehen und uns solidarisch zeigen. Kunst und Kultur können uns helfen, unseren Zusammenhalt zu stärken und ein gemeinsames europäisches Bewusstsein zu fördern. Auch deshalb bin ich stolz, dass wir mit dem Kulturpreis Schlesien dazu einen Beitrag leisten.

Ich möchte allen Preisträgerinnen und Preisträgern herzlich gratulieren und ihnen für ihr herausragendes Engagement danken. Sie tragen maßgeblich dazu bei, dass die schlesische Kultur lebendig bleibt und die Beziehungen zwischen unseren Ländern weiterwachsen.

Ein besonderer Dank gilt auch den Mitgliedern der Jury, die sich der anspruchsvollen Aufgabe gestellt haben, aus einer Vielzahl exzellenter Kandidatinnen und Kandidaten die diesjährigen Preisträgerinnen und Preisträger auszuwählen.

Szanowni Państwo,

witam serdecznie na tegorocznej uroczystości wręczenia Nagrody Kulturalnej Śląska Kraju Związkowego Dolnej Saksonii w „Mieście Lwa” – Brunshwiku. Również w bieżącym roku honorujemy wyjątkowe osobistości, które swoim szczególnym dziełem w ogromnym stopniu zasłużyły się na rzecz ochrony i kultywowania śląskiego dziedzictwa kulturowego.

Nagroda Kulturalna Śląska reprezentuje nierozrwalne relacje łączące Dolną Saksonię z Dolnym Śląskiem. W minionych latach i dziesięcioleciach Nagroda Kulturalna Śląska stała się wspólnym symbolem owocnej polsko-niemieckiej współpracy. Nagroda ta jest również wyrazem uznania wszystkich tych, którzy swoim zaangażowaniem wzbogacają krajobraz kulturowy naszych regionów, kładąc stabilne fundamenty pod europejskie porozumienie.

Szpecially dzisiaj dla stojącej na rozdrożu Europy ogromne znaczenie ma wzmacnianie kulturalnych pomostów i wspieranie przyjacielskich relacji między narodami. Przestępczy atak Putina na Ukrainę jasno nam uzmysławia: musimy razem angażować się na rzecz naszej Europy i naszych europejskich wartości. Pokój, wolność, porozumienie kulturowe i solidarność to wartości, które nie podlegają negocjacji. Nie możemy pozwolić, by nienawiść i przemoc znów nio-

Ihre Entscheidung ist ein Zeichen für die Wertschätzung und Anerkennung der kulturellen Leistungen, die weit über die Landesgrenzen hinausreichen.

Lassen Sie uns diesen festlichen Anlass nutzen, um die Kultur zu feiern und die Bande der Freundschaft zwischen Niedersachsen und Niederschlesien zu festigen. Ich wünsche uns allen eine inspirierende Preisverleihung und freue mich auf die vielen Begegnungen, den kulturellen Austausch und die gemeinsame Zeit.

śly za sobą cierpienie, śmierć i przepędzenia. Szczególnie dziś ważne jest, byśmy jako Unia Europejska stali solidarni ramię w ramię. Sztuka i kultura mogą nam w tym pomóc, mogą wzmocnić naszą jedność i budować jedną europejską świadomość. Dlatego jestem dumna, że Nagroda Kulturalna Śląska przyczynia się do tego.

Wszystkim Laureatom pragnę serdecznie pogratulować oraz podziękować za ich wyjątkowe zaangażowanie. Państwo przyczyniają się do kultywowania śląskiej kultury oraz do rozwoju relacji między naszymi krajami.

Szczególne podziękowania pragnę przekazać na ręce członków jury, którzy sprostali trudnemu zadaniu, wybrania Laureatów z szerokiego grona tegorocznych wybitnych kandydatów. Podjęta przez Państwa decyzja odzwierciedla uznanie i szacunek dla osiągnięć w obszarze kultury, które to wykraczają daleko poza granice naszych krajów.

Wykorzystajmy zatem tegoroczną uroczystość do świętowania kultury oraz do wzmocnienia przyjacielskich więzi łączących Dolną Saksonię i Dolny Śląsk. Życzę nam wszystkim inspirującej uroczystości oraz cieszyć się na liczne spotkania, wymianę kulturalną i na wspólnie spędzony czas.

Daniela Behrens
Niedersächsische Ministerin für Inneres und Sport und Vorsitzende der Jury Kulturpreis Schlesien
Dolnosaksońska Minister Spraw Wewnętrznych i Sportu oraz przewodnicząca Jury Nagrody Kulturalnej Śląska

JAROSŁAW RABCZENKO

Mitglied des Vorstandes der Woiwodschaft
Niederschlesien
Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

Szanowni Państwo!

Drodzy Przyjaciele Nagrody Kulturalnej Śląska!

Zaszczytem dla mnie jest być częścią tej wspaniałej inicjatywy spotkania społeczności z Polski i Niemiec powiązanych ze śląskim dziedzictwem kulturowym. Tegoroczna edycja Nagrody wyraźnie wskazuje, że potencjał artystyczny, naukowy i publicystyczny rośnie, a katalog twórców, którzy zainteresowani są używaniem swojego talentu w kontekście polsko-niemieckim rozwija się. Jury zaprasza do bycia częścią społeczności Nagrody Kulturalnej Śląska także młode pokolenie i obiecujących młodych artystów. Upatruje w nich innego spojrzenia, ujętego w wizję i wyobrażenie nowej generacji. Młode talenty, które są przyszłością polskiej i niemieckiej kultury i nauki są naturalnym owocem pracy doświadczonych pokoleń, które były przed nimi. Dlatego z takim szacunkiem doceniamy dorobek tych,

dzięki którym możemy coraz lepiej poznawać bogactwo kultury śląskiej i mieć dostęp do odkryć oraz interpretacji historycznych dzieł dziedzictwa śląskiego.

Prof. dr hab. Ewa Sabine Chojecka, znana historyk sztuki oraz Nicola Remig, Dyrektor Centrum Dokumentacji i Informacji Domu Śląskiego w Königswinter poprzez zaangażowanie i trwającą lata pracę badawczą umożliwiają obywatelom korzystanie z wiedzy i zasobów naukowych.

Stowarzyszenie na rzecz promocji młodych muzyków z Niemiec i Polski doceniamy za wkład w utalentowaną młodzież i za otwieranie dla nich drzwi na międzynarodowe sceny artystyczne. To inwestycja w przyszłość twórczości muzycznej naszej części Europy.

Organizacje pozarządowe we współpracy z lokalnymi władzami mają niezwykłą siłę i potencjał do przemieniania przestrzeni wokół siebie. Dlatego cenimy zaangażowanie władz i lokalnej społeczności Gminy Stoszowice w pielęgnowanie i rozwój międzynarodowego miejsca spotkań Twierdza Srebrna Góra, które prezentuje szerokiej publiczności z Polski, Niemiec oraz pozostałych części Europy sieć historycznych powiązań stwarzając przestrzeń do wizyt, widowisk historycznych oraz zjazdów turystycznych.

Życzę Państwu wyjątkowego czasu w Brunzwiku, ciekawych spotkań i owocnych rozmów w polsko-niemieckiej społeczności Nagrody Kulturalnej Śląska.

Sehr geehrte Damen und Herren,

liebe Freundinnen und Freunde des Kulturpreises Schlesien! Es ist mir eine Ehre, Teil dieser großartigen Initiative zu sein, um Gemeinschaften aus Polen und Deutschland zu treffen, die mit dem schlesischen Kulturerbe verbunden sind. Die diesjährige Ausgabe des Preises zeigt uns deutlich, dass das künstlerische, wissenschaftliche und journalistische Potenzial wächst und sich der Katalog der Schöpferinnen und Schöpfer entwickelt, die daran interessiert sind, ihr Talent im deutsch-polnischen Kontext einzusetzen. Die Jury lädt auch die junge Generation und vielversprechenden jungen Künstlerinnen und Künstler ein, Teil der Gemeinschaft des Kulturpreises Schlesien zu werden. Sie sieht in ihnen eine andere Perspektive, die Teil der Vision und Vorstellung einer neuen Generation ist. Junge Talente, die die Zukunft der polnischen und deutschen Kultur und Wissenschaft darstellen, sind das natürliche Ergebnis der Arbeit erfahrener Generationen vor ihnen. Deshalb würdigen wir die Leistungen derjenigen mit großem Respekt, dank derer wir immer mehr

Jarosław Rabczenko
Mitglied des Vorstandes der Woiwodschaft Niederschlesien
Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

über den Reichtum der schlesischen Kultur erfahren und Zugang zu Entdeckungen und Interpretationen historischer Werke des schlesischen Erbes erhalten.

Prof. Dr. habil. Ewa Sabine Chojecka, eine angesehene Kunsthistorikerin, und Nicola Remig, Leiterin des Dokumentations- und Informationszentrums des Hauses Schlesien in Königswinter, ermöglichen durch ihr Engagement und ihre langjährige Forschungsarbeit den Bürgerinnen und Bürgern die Nutzung von Wissen und wissenschaftlichen Ressourcen.

Wir schätzen den Verein zur Förderung junger Musikerinnen und Musikern aus Deutschland und Polen für seinen Beitrag zur Unterstützung talentierter Jugendlicher und dafür, dass er ihnen Türen zu internationalen Kunstszenen öffnet. Das ist eine Investition in die Zukunft der musikalischen Kreativität in unserem Teil Europas.

Nichtregierungsorganisationen verfügen in Zusammenarbeit mit lokalen Behörden über außerordentliche Möglichkeiten und das Potenzial, den Raum in ihrem Umfeld zu verändern. Deshalb schätzen wir die Beteiligung der Behörden und der örtlichen Gemeinschaft der Gemeinde Stoszowice an der Erhaltung und Entwicklung des internationalen Begegnungsortes Festung Silberberg (Twierdza Srebrna Góra), der einem breiten Publikum aus Polen, Deutschland und anderen Teilen Europas ein Netzwerk historischer Verbindungen präsentiert, wodurch Raum für Besichtigungen, historische Shows und touristische Treffen geschaffen wird.

Ich wünsche Ihnen eine einzigartige Zeit in Braunschweig, interessante Begegnungen und fruchtbare Gespräche in der deutsch-polnischen Gemeinschaft des Kulturpreises Schlesien.

DER KULTURPREIS SCHLESIEN

Der Kulturpreis Schlesien des Landes Niedersachsen wird seit 1977 verliehen. In Niedersachsen hatten besonders viele deutsche Schlesierinnen und Schlesier, die nach dem Zweiten Weltkrieg ihre Heimat verlassen mussten, Aufnahme gefunden und wesentlich zum Wiederaufbau des Landes beigetragen. Daher hatte die Niedersächsische Landesregierung seinerzeit diesen Preis gestiftet als Zeichen der Verbundenheit des Landes Niedersachsen mit den in der Bundesrepublik Deutschland lebenden Schlesierinnen und Schlesiern.

Mit dem Preis sollten die Leistungen solcher Kunschtchaffenden gewürdigt werden, die entweder selbst aus Schlesien stammen oder deren auszuzeichnendes Werk Bezüge zu Schlesien aufweist. Gegenstand der Preisverleihung waren hervorragende Einzel- oder Gesamtleistungen auf dem Gebiet der Literatur, der bildenden Kunst und der Musik.

Seit 1991 hat sich die Niedersächsische Landesregierung, getragen von dem Gedanken der Versöhnung und Aussöhnung zwischen Deutschland und Polen, das geänderte Ziel gesetzt, mit der Verleihung des Kulturpreises Schlesien zur gemeinsamen Pflege und Weiterentwicklung des Kulturguts Schlesiens und des Kulturschaffens der Schlesierinnen und Schlesier beizutragen. Seitdem können auch polnische Künstlerinnen und Künstler, die in Schlesien wohnen, den Preis für hervorragende Leistungen auf dem Gebiet der Literatur, der bildenden Kunst und der Musik erhalten. Außerdem kann der Preis für besondere Verdienste um die Erhaltung, Weiterentwicklung und Verbreitung des Kulturguts Schlesiens vergeben werden.

Mit dieser Neuausrichtung wurde die Erwartung verbunden, dass die öffentliche Ehrung von Preisträgerinnen und Preisträgern aus Deutschland und Polen die Begegnung von Menschen ermöglicht, die durch ihre Herkunft oder ihr Schaffen der europäischen Kulturlandschaft Schlesien verbunden sind.

Der Kulturpreis Schlesien besteht aus zwei gleichwertigen Hauptpreisen, die mit je 4.000 Euro dotiert sind. Zusätzlich wurden in diesem Jahr zwei Sonderpreise im Wert von je 3.000 Euro verliehen.

NAGRODA KULTURALNA ŚLĄSKA

Kraju Związowego Dolnej Saksonii przyznawana jest od 1977 roku. Wiele Ślązaczek i wielu Ślązaków, którzy po II wojnie światowej musieli opuścić swoją ojczyznę, przyjętych zostało w Dolnej Saksonii i wniosło znaczący wkład w odbudowę tego kraju. Dlatego dolnosaksoński rząd krajowy ufundował swego czasu tę nagrodę jako znak więzi łączącej Kraj Związkowy Dolnej Saksonii ze Ślązaczkami i Ślązakami żyjącymi w Republice Federalnej Niemiec.

Nagrodą tą honorowane były osiągnięcia twórców, pochodzących ze Śląska, lub których wyróżnione dzieła wykazują związki ze Śląskiem. Przyznawano ją za wybitne dzieła indywidualne i zbiorowe w dziedzinie literatury, sztuk plastycznych i muzyki.

Od 1991 roku rząd Dolnej Saksonii, kierując się myślą o porozumieniu i pojednaniu między Polakami i Niemcami, zmienił formułę nagrody i przyjął za cel wspieranie Nagrodą Kulturalną Śląska wspólnego pielęgnowania i rozwoju śląskiego dziedzictwa kulturowego, oraz twórczości kulturalnej Ślązaczek i Ślązaków. Od tamtej chwili nagrodę tę otrzymać mogą za wybitne osiągnięcia w dziedzinie literatury, sztuk plastycznych i muzyki również polskie artystki i polscy artyści zamieszkali na Śląsku.

Ponadto nagroda ta może być przyznana za szczególne zasługi w zakresie utrzymywania, rozwoju i krzewienia śląskiego dorobku kulturowego. Ze zmianą formuły nagrody wiązano nadzieję, iż publiczne honorowanie laureatek i laureatów z Polski i Niemiec umożliwi spotkania ludzi związanych pochodzeniem lub swoją twórczością z europejskośląskim pejzażem kulturowym.

Nagroda Kulturalna Śląska składa się z dwóch równorzędnych nagród głównych w wysokości 4.000 euro. Ponadto w tym roku przyznane zostały dwie nagrody specjalne w wysokości 3.000 euro każda.

DIE JURY JURY

Daniela Behrens
Niedersächsische Ministerin für Inneres und Sport,
Vorsitzende der Jury
Dolnosaksońska Minister Spraw Wewnętrznych
i Sportu oraz przewodnicząca Jury Nagrody
Kulturalnej Śląska

Klaus Peter Bachmann
Braunschweig, Vizepräsident des Landtages a.D.
Brunswick, wiceprezydent Landtagu w st. sp.

Prof. Michael Denhoff
Bonn, Komponist und Cellist
Bonn, kompozytor i wiolonczelista

Lavinia Francke
Hannover, Generalsekretärin der Stiftung
Niedersachsen
Hanower, Sekretarz Generalna Fundacji Dolnej
Saksonii

Dr. Agnieszka Gąsior
Direktorin Schlesisches Museum zu Görlitz
Dyrektor Muzeum Śląskiego w Görlitz

Paweł Gronow
Stellvertretender Botschafter, Botschaft der
Republik Polen in Deutschland
Zastępca Kierownika Placówki, Ambasada RP w
Niemczech

Prof. Dr. Lothar Hagebölling
Braunschweig, Staatssekretär a.D.
Brunswick, sekretarz stanu w st. sp.

Prof. Dr. Dr. Jan Harasimowicz
Breslau, Direktor des Universitätsmuseums Breslau
Wrocław, Dyrektor Muzeum Uniwersytetu
Wrocławskiego

Martin Kremer
Breslau, Generalkonsul der Bundesrepublik
Deutschland
Wrocław, Konsul Generalny Republiki Federalnej
Niemiec

Dr. Maciej Łagiewski
Breslau, Direktor Städtisches Museum
Wrocław, dyrektor Muzeum Miejskiego Wrocławia

Jarosław Rabczenko
Mitglied des Vorstandes der Woiwodschaft
Niederschlesien
Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

Stefan Rauhut
Bundesvorsitzender der Landsmannschaft
Schlesien
Przewodniczący Ziomkostwa Śląskiego

Ulrike Treziak
Berlin, Vertreterin der Gesellschaft für inter-
regionalen Kulturaustausch e.V.
Berlin, Przedstawicielka Międzyregionalnego
Stowarzyszenia Wymiany Kulturalnej

PROF. DR HAB. EWA SABINE CHOJECKA

Polnische Kunsthistorikerin und Pionierin der oberschlesischen Kulturgeschichtsforschung, bekannt für die Erforschung und Interpretation der regionalen Kunstgeschichte im gesamt-europäischen Kontext.

Polska historyczka sztuki i prekursorka badań nad historią kultury Górnego Śląska, znana z badań i interpretacji regionalnej historii sztuki w kontekście ogólnoeuropejskim.

Kalendarium życia i twórczości Prof. dr hab. Ewy Sabine Chojeckiej

- 13.04.1933.... urodzona w Bielsku (obecnie Bielsko-Biała)
- 1950 - 1955 .. studia magisterskie historii sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie
- 1958 - 1965 .. pracownik naukowy w Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego
- 1959 doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim
- 1960 stypendium badawcze w Instytucie Warburga, Uniwersytet Londyński
- 1965 - 1977 pracownik naukowy w Instytucie Historii Sztuki Uniwersytetu Jagiellońskiego
- 1968 habilitacja na Uniwersytecie Jagiellońskim
- 1970 stypendium badawcze w Instytucie Warburga, Uniwersytet Londyński
- 1977 - 2003 założenie i kierownictwo Zakładu Historii Sztuki na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach
- 1987 profesura nadzwyczajna
- 1989 Krzyż Kawalerski Polonia Restituta
- 1995 profesura zwyczajna
- 1995 stypendium badawcze DAAD w Berlinie
- 1996 Nagroda Kultury IKAR miasta Bielska-Białej
- 2005 Nagroda im. ks. Augustina Weltzla „Górnośląski Tacyt” przyznana przez Ruch Autonomii Śląska
- 2005 Nagroda Śląski Szmaragd Biskupa Diecezji Katowickiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego
- 2006 - 2013 Kierownik Katedry Ochrony Dóbr Kultury na Śląskiej Wyższej Szkole Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach
- 2008 Nagroda im. Zygmunta Majerskiego, Wydział Architektury Politechniki Śląskiej w Gliwicach
- 2013 Nagroda Kulturalna im. Georga Dehio Niemieckiego Forum Kultury Europy Wschodniej
- 2017 Nagroda im. ks. Leopolda Otto Kościoła Ewangelickiego w Polsce
- 2020 Krzyż Zasługi z wstęgą Republiki Federalnej Niemiec
- 2022 honorowy członek Stowarzyszenia Historyków Sztuki
- 2023 Nagroda specjalna kultury IKAR miasta Bielska-Białej

Rady Naukowe Muzeów:
Muzeum Śląskie, Katowice; Muzeum Górnośląskie, Bytom;
Muzeum Historii Katowic; Muzeum Historyczne Bielsko-Biała;
Muzeum Miejskie Tychy, Schlesisches Museum Görlitz.

Zeittafel zu Leben und Werk von Prof. Dr. habil. Ewa Sabine Chojecka

- 13.04.1933.... geboren in Bielitz (heute Bielsko-Biała) in Oberschlesien
- 1950 - 1955 .. Magisterstudium der Kunstgeschichte an der Jagiellonen Universität in Krakau
- 1958 - 1965 .. Wissenschaftliche Mitarbeiterin im Universitäts-museum, Jagiellonen Universität
- 1959 Promotion an der Jagiellonen Universität
- 1960 Forschungsstipendium am Warburg Institute, Universität London
- 1965 - 1977 Wissenschaftliche Mitarbeiterin im Kunsthistorischen Institut, Jagiellonen Universität
- 1968 Habilitation an der Jagiellonen Universität
- 1970 Forschungsstipendium am Warburg Institute, Universität London
- 1977 - 2003 Initiierung und Leitung des Kunsthistorischen Instituts an der Schlesischen Universität Kattowitz
- 1987 Außerordentliche Professur
- 1989 Orden Polonia Restituta
- 1995 Ordentliche Professur
- 1995 DAAD Forschungsstipendium in Berlin
- 1996 Kulturpreis IKAR der Stadt Bielsko-Biała
- 2005 Augustin-Weltzl-Preis „Der Oberschlesische Tacitus” für historische Forschung der Bewegung für die Autonomie Schlesiens
- 2005 Schlesischer Smaragd-Preis der Evangelischen Diözese Kattowitz
- 2006 - 2013 Lehrstuhl für den Schutz des Kulturerbes an der Schlesischen Jerzy-Ziętek-Hochschule für Management in Kattowitz
- 2008 Zygmunt Majerski Medaille der Architekturfakultät, Schlesische Technische Hochschule in Gleiwitz
- 2013 Georg Dehio Kulturpreis des Deutschen Kulturforum östliches Europa
- 2017 Leopold Otto Preis der evangelisch-augsburgischen Kirche in Polen
- 2020 Verdienstkreuz am Bande der Bundesrepublik Deutschland
- 2022 Honorarmitglied des Kunsthistorikervereins
- 2023 Kultursonderpreis IKAR der Stadt Bielsko-Biała

Wissenschaftliche Museumsbeiräte:
Schlesisches Museum Kattowitz, Oberschlesisches Museum Beuthen, Historisches Museum Kattowitz, Historisches Museum Bielitz-Biala, Stadtmuseum Tichau, Schlesisches Museum Görlitz.

LAUDACJA DLA PROF. DR HAB. EWA SABINE CHOJECKA

Prof. Ewa Chojecka to ktoś, kogo potocznie nazywamy „instytucją”. Swoją pracą, zaangażowaniem w komisjach i w debatach społecznych wywarła znaczący wpływ na zgłębienie historii kultury Górnego Śląska, zainspirowała niezliczoną liczbę absolwentów uczelni oraz wiele instytucji kultury.

Jest Górnoszlazaczką i historykiem sztuki, uznanym naukowcem i regionalistką sercem i duszą. Ogromna fachowa wiedza stanowiła dla niej rękojmię w poznaniu śląskiej, a szczególnie różnorodnej górnoszlazkiej historii kultury, poddania jej analizie i upowszechnieniu w dzisiejszym społeczeństwie. Będąc nieustrudzoną ambasadorką Górnego Śląska wpłynęła decydująco na postrzeganie tego regionu i kształtowanie jego wizerunku aż do dziś. W Polsce była w tym zakresie z całą pewnością prekursorką.

Prof. Chojecka urodziła się w Bielitz (obecnie Bielsko-Biała) w 1933 roku i nadal tam mieszka. Studiowała historię sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, po obronie doktoratu w 1959 roku otrzymała stypendium Fundacji Forda w Instytucie Warburga Uniwersytetu Londyńskiego. Już wówczas była związana z Muzeum Uniwersyteckim w Krakowie i Instytutem Historii Sztuki, gdzie w 1969 roku uzyskała habilitację. Wówczas, posiadając odpowiednie kwalifikacje naukowe i bogate doświadczenie muzealne, wróciła na Górny Śląsk pełna zapału do działania.

W 1977 roku na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach utworzyła Zakład Historii Sztuki, którym kierowała do 2003 roku. W okresie wstrząsów politycznych Ewa Chojecka była inicjatorką wielu przedsięwzięć. W 1988 roku współtworzyła grupę roboczą niemieckich i polskich historyków sztuki i konserwatorów zabytków, która do dziś jest ważną platformą polsko-niemieckiego dialogu akademickiego. W trakcie przemian ustrojowych była współzałożycielką Związku Górnoszlazkiego, mającego na celu popularyzację dziedzictwa kulturowego. Było to rezultatem jej wielkiego zaangażowania w tematykę dziedzictwa kulturowego i historycznego regionu. W latach 2006–2013 kontynuowała pracę dydaktyczną i naukową kierując Katedrą Ochrony Dóbr Kultury na Wydziale Nauk Społecznych i Technicznych Śląskiej Wyższej Szkoły Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach.

Jej bogaty dorobek naukowy i liczne publikacje, podejmujące zupełnie nowe zagadnienia, do dziś pozostają inspiracją dla wielu osób. Prof. Chojecka jest autorką prac przeglądowych z zakresu historii sztuki na Śląsku, przedmiotem jej badań były min. kompleksy kulturowo-historyczne XIX i XX wieku, przede wszystkim architektura przemysłowa i klasyczny modernizm. Szczególną uwagę poświęcała od zawsze stosunkom polsko-niemieckim. Prof. Chojecka uczestniczy w aktualnych debatach publicznych, zajmując zdecydowane stanowisko. Robi to jednakże w spokojny, wyważony i otwarty sposób, argumentując swoją rozległą wiedzę, a jednocześnie wskazując nowe perspektywy. Praca naukowa nie jest dla niej bowiem wieżą z kości słoniowej, lecz okazją do otwartego dialogu w dyskursie społecznym, w którym angażuje się niezmiennie do dziś – będąc w chlubnym wieku 91 lat.

Ewa Chojecka jest członkiem Polskiej Akademii Nauk, działa w komisjach wielu instytucji, m.in. Ewangelickiej Akademii Badawczej w Hanowerze, Muzeum Śląskiego w Katowicach, Muzeum Zamkowego w Bielsku-Białej oraz – co mnie niezmiennie cieszy – Muzeum Śląskiego w Görlitz. Za swoje osiągnięcia i zaangażowanie otrzymała liczne nagrody, w tym Order Odrodzenia Polski oraz Nagrodę Kulturalną im. Georga Dehio Niemieckiego Forum Kultury Europy Środkowej i Wschodniej.

Kim zatem jest Ewa Chojecka? Niezłomnym filarem budowy mostów polsko-niemieckiego porozumienia we wspólnej Europie, nestorką badań nad historią kultury Górnego Śląska

i wizjonerką, która nieustrudzenie z duchem odkrywcy, entuzjazmem i ciekawością przyczynia się do pogłębienia i spopularyzowania wiedzy jej rodzinnego regionu. Ewa Chojecka jest Wielką Damą Górnego Śląska!

Dziś świętujemy ją jako zasłużoną laureatkę Nagrody Kulturalnej Śląska.

Droga Pani Ewo, czuję się zaszczycona, mogąc Pani jako jedną z pierwszych serdecznie pogratulować!

Dr Agnieszka Gąsior
Dyrektor Muzeum Śląskiego w Görlitz

LAUDATIO FÜR PROF. DR. HABIL. EWA SABINE CHOJECKA

Frau Prof. Ewa Chojecka ist jemand, den man umgangssprachlich eine „Institution“ nennt. Sie prägte wie keine andere die oberschlesische Kulturgeschichtsforschung, unzählige Universitätsabsolvent*innen und viele Kulturinstitutionen durch ihre Ideen, ihre Gremienarbeit sowie durch ihre Beteiligung an gesellschaftlichen Debatten.

Sie ist Oberschlesierin und Kunsthistorikerin, eine hoch anerkannte Akademikerin und Regionalistin mit Leib und Seele. Ihr exquisites Fachwissen dient ihr als wichtiger Ausgangspunkt, um schlesische und insbesondere oberschlesische Kulturgeschichte in all ihren Facetten zu erfassen, zu hinterfragen und in der heutigen Gesellschaft zu verankern. Sie ist eine unermüdliche Botschafterin Oberschlesiens. Vieles, was sie angestoßen und verwirklicht hat, beeinflusste die Wahrnehmung dieser Region entscheidend und prägt sie nachhaltig bis heute. In Polen leistete sie damit Pionierarbeit.

Prof. Chojecka wurde 1933 in Bielitz (heute Bielsko-Biała) geboren und wohnt dort noch. Sie studierte Kunstgeschichte an der Jagiellonen-Universität in Krakau, promovierte 1959 und erhielt ein Stipendium an der Ford Foundation am Warburg Institute der University of London. Bereits damals arbeitete sie am Krakauer Universitätsmuseum und am Kunsthistorischen Institut, wo sie 1969 habilitierte. Nun, ausgestattet mit entsprechender akademischer Befähigung und reicher musealer Erfahrung, kehrte sie voller Tatendrang zurück nach Oberschlesien.

An der Schlesischen Universität Kattowitz (Katowice) baute sie ab 1977 den Lehrstuhl für Kunstgeschichte auf, den sie bis 2003 leitete. In dieser Zeit des politischen Umbruchs initiierte Chojecka viel. 1988 war sie Mitbegründerin des Arbeitskreises deutscher und polnischer Kunsthistoriker und Denkmalpfleger, eines bis heute aktiven Impulsgebers im deutsch-polnischen Wissenschaftsdialog. Im Zuge der politischen Wende und vor allem aus ihrem Engagement für das kulturhistorische Erbe der Region begründete sie den Oberschlesischen Bund (Związek Górnośląski), der sich der populären Vermittlung des oberschlesischen Kulturgutes widmet, mit. Von 2006 bis 2013 übernahm sie die Leitung des Lehrstuhls für den Schutz des Kulturerbes an der Schlesischen Jerzy-Ziętek-Hochschule für Management in Kattowitz.

Frau Prof. Chojecka richtete mit ihren zahlreichen Publikationen und wissenschaftlichen Beiträgen die Aufmerksamkeit auf neue Themen, die heute viele Menschen begeistern. Aus ihrer Feder stammen Überblickswerke zur schlesischen Kunstgeschichte, sie erschloss kulturhistorische Komplexe des 19. und 20. Jahrhunderts, vor allem der Industriearchitektur und der Architektur der Klassischen Moderne. Ein besonderes Anliegen ist ihr stets das deutsch-polnische Verhältnis – hier hält sie den Finger am Puls der Zeit und beteiligt sich an öffentlichen Debatten. Sie bezieht Stellung. Dabei vermag sie, durch ihre ruhige, verbindliche und herzliche Art, fundiertes Wissen und schlagkräftige Argumente, ihre Thesen und Herangehensweisen zu behaupten und neue Blickwinkel zu eröffnen. Nicht im Elfenbeinturm der Wissenschaft zu verharren, sondern einen offenen Dialog im gesellschaftlichen Diskurs zu suchen, war und ist ihr auch heute mit ihren stolzen 91 Jahren ein Anliegen.

Ewa Chojecka ist Mitglied der Polnischen Akademie der Wissenschaften und wirkt in Gremien vieler Institutionen mit, u.a. an der Evangelischen Forschungsakademie Hannover, dem Schlesischen Museum in Katowice, am Schlossmuseum in Bielsko-Biała und – worüber ich sehr glücklich bin – auch am Schlesischen Museum zu Görlitz. Für ihre Leistungen und ihr Engagement ist sie vielfach ausgezeichnet, u.a. mit dem Orden Polonia Restituta (Orden der Wiedergeburt Polens) und dem Georg-Dehio-Kulturpreis des Deutschen Kulturforums östliches Europa.

Wer ist also Ewa Chojecka? Unermüdliche Brückenbauerin der deutsch-polnischen Verständigung im gemeinsamen Europa, Nestorin der oberschlesischen Kulturgeschichtsforschung und eine Visionärin, die mit ungebrochenem Entdeckungsgeist, Begeisterung und Neugier eine verkannte Region ins Bewusstsein rückt. Ewa Chojecka ist die Grande Dame Oberschlesiens!

Heute feiern wir sie als würdige Trägerin des Kulturpreises Schlesien.

Liebe Frau Chojecka, ich schätze mich glücklich, Ihnen als eine der ersten gratulieren zu dürfen.

Dr. Agnieszka Gąsior
Direktorin Schlesisches Museum zu Görlitz

PODZIĘKOWANIA

Pragnę serdecznie podziękować za zaszczytną Nagrodę Kulturalną Śląska 2024 przyznaną przez Kraj Związkowy Dolnej Saksonii. Nagroda ta ma dla mnie jako historyka sztuki znaczenie szczególne. Skłania do szerszej refleksji, do spojrzenia na sprawy śląskie z perspektywy doświadczeń gromadzonych w ciągu wieloletnich prac badawczych prowadzonych przez liczne gremia naukowe w tym zakresie.

Ziemia śląska ma wiele twarzy i odsłon, jest równocześnie pomostem i kulturowym tygłem. Przy tym spotkał ją w XX wieku ciężki los: rok 1945 wyznaczał godzinę zero, wędrówkę ludów, dramaty tych wypędzanych i tych przypędzanych oraz groźbę zerwania kulturowej pamięci.

A jednak stało się inaczej. Mozolna praca wielu przyniosła owoce, choć chwilami wszystko zdawało się być wysiłkiem Syzyfa. Przez dziesiątki lat trwały intensywne działania ludzi nauki, historyków sztuki, konserwatorów, muzealników. Początkowo byli to przybysze, niektórzy z dalekiego Lwowa, o mentalności pionierów, po nich dołączały pokolenia już tu na Śląsku urodzonych.

Ich wysiłki służyły nie tylko odbudowie z ruin, ich dziełem o wymiarze głębszym było przezwyciężanie traumy wykorzenienia i wyobcowania i nadanie śląskiej substancji kulturowej znaczenia dziedzictwa pojmowanego jako własne, jako istotny komponent współczesnej śląskiej tożsamości.

Dzięki temu to, co było obce zostało przyswojone. Dla dzisiejszego mieszkańca Wrocławia Hala Stulecia jest na wskroś swoja, a dzieje się to równolegle z poetyckim namysłem nad odnalezioną „poniemiecką” filiżanką. Moje słowa podziękii kieruję tedy do wszystkich kolegów po fachu z obydwu stron granicy, w tym do Grupy Roboczej polskich i niemieckich historyków sztuki i konserwatorów za ich znaczący udział w pracach badawczych i w upowszechnianiu wiedzy o obliczu artystycznym tej ziemi. Podziękowanie należy się także autorom inwentaryzacji zabytków sztuki śląskiej w programie Dehio oraz tym wszystkim którzy dalej tworzą współczesny obraz sztuki śląskiej jako naszego wspólnego, europejsko pojmowanego dziedzictwa.

Wiedzioną tą myślą przyjmuję z wdzięcznością dzisiejszą nagrodę.

Prof. dr hab. Ewa Chojecka

DANKSAGUNG

Für den ehrenden Kulturpreis Schlesien möchte ich meinen innigen Dank aussprechen. Diese Auszeichnung hat für mich als Kunsthistorikerin besondere Bedeutung, indem sie veranlasst schlesische Themen aus der Sicht langjähriger Erfahrungen und Forschungen vieler in diesem Bereich tätiger Wissenschaftler zu betrachten.

Das schlesische Land beinhaltet verschiedene Perspektiven, erscheint als Brücke und kultureller Schmelztiegel zugleich. Dabei erlitt Schlesien im 20. Jahrhundert ein schweres Schicksal: Das Jahr 1945 bedeutet die Stunde Null, eine Völkerwanderung, Dramen der Vertriebenen und Zugetriebenen mitsamt der Gefahr eines Schwundes jeglicher Erinnerungskultur.

© Paweł Mazur

Dennoch kam es anders. Die mühevollen Arbeit vieler brachte gute Früchte, auch wenn es zeitweilig der Aufgabe des Sisyphus ähnelte. Es folgten Jahrzehnte emsiger Arbeit vieler Wissenschaftler: Kunsthistoriker, Museumsleute, Konservatoren. Am Anfang waren es Neuankömmlinge, teilweise aus dem fernen Lemberg stammend und in pionierhafter Weise geprägt, ihnen folgten Generationen der in Schlesien Geborenen.

Ihr Wirken diente nicht lediglich einem Wiederaufbau. Vielmehr ging es in tieferem Sinne darum, das Trauma der Entwurzelung und Entfremdung zu bewältigen. Zudem sollte der schlesischen Kultursubstanz die Bedeutung eines historischen Erbgutes verliehen werden – eines Erbgutes, das heute als Bestandteil schlesischer Identität bejaht und angeeignet wird.

Ihnen ist es zu verdanken, dass all das, was einst als fremd empfunden wurde, inzwischen zum Eigenen wurde. Von den heutigen Bewohnern von Breslau wird die Jahrhunderthalle

als etwas zutiefst Eigenes verstanden, parallel zu dichterischen Gedanken über eine wiedergefundene „nachdeutsche“ (poniemiecka) Kaffeetasse.

Meine Dankesworte gelten daher allen Fachkollegen auf beiden Seiten der Grenze, darunter der Arbeitsgruppe polnischer und deutscher Kunsthistoriker und Konservatoren für ihren bedeutenden Anteil an Forschungsarbeiten und überdies an der Verbreitung von Erkenntnissen über die facettenreiche Region. Dank gebührt auch den Verfassern des zweisprachigen Dehio-Handbuches schlesischer Kunstdenkmäler. Wie auch allen, die das Bild schlesischer Kunst als unser gemeinsames europäisches Vermächtnis weiterhin gestalten.

Von diesen Erwägungen geleitet nehme ich den heutigen Kulturpreis dankbar entgegen.

Prof. Dr. habil. Ewa Chojecka

© Paul Meixner

NICOLA ANNE ELISABETH REMIG

Vorstandsmitglied des Vereins HAUS SCHLESIEN, der sich für die
Bewahrung und Pflege des schlesischen Kulturerbes einsetzt.

Członek zarządu Stowarzyszenia HAUS SCHLESIEN, które angażuje się
na rzecz kultywowania i ochrony śląskiej spuścizny kulturowej.

Zeittafel zu Leben und Werk von Nicola Anne Elisabeth Remig

- 28.02.1960.....geboren in Aachen
- 1978.....Abitur am St. Adelheid Gymnasium Bonn
- 1978 - 1985 ..Studium der Philosophie, Germanistik und Pädagogik an der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn
- 1983Heirat mit Dr. Jürgen Remig, zwei Töchter
- 1985Staatsexamen
- 1986Freie Mitarbeit in Institutionen der Erwachsenenbildung
- 1987 - 1999Wissenschaftliche Mitarbeiterin beim Deutschen Bundestag
- 1999 - 2006Wissenschaftliche Mitarbeiterin im Museum für schlesische Landeskunde von HAUS SCHLESIEN
- Seit 2007Leiterin des Dokumentations- und Informationszentrums von HAUS SCHLESIEN

Ehrenamtliche Tätigkeiten

- Seit 2016 Mitglied des Vorstands des gemeinnützigen Vereins HAUS SCHLESIEN
- Seit 2017 Mitglied des Vorstands der Deutsch-Polnischen Gesellschaft der Universität Wrocław/Breslau
- Seit 2017 Kuratoriumsmitglied der Stiftung Rotary des Deutsch-Polnischen Preises Wroclawia
- Seit 2023 Kuratoriumsmitglied der Stiftung Gerhart-Hauptmann-Haus, Düsseldorf

Kalendarium życia i twórczości Nicolii Anne Elisabeth Remig

- 28.02.1960.....urodzona w Akwizgranie
- 1978.....matura w Gimnazjum im St. Adelheid w Bonn
- 1978 - 1985 ..studia filozofii, germanistyki i pedagogiki na reńskim Uniwersytecie im. Fryderyka Wilhelma w Bonn
- 1983zawarcie związku małżeńskiego z dr Jürgenem Remigiem, dwie córki
- 1985egzamin państwowy
- 1986współpraca z instytucjami kształcenia dorosłych
- 1987 - 1999asystentka naukowa w niemieckim Bundestagu
- 1999 - 2006asystentka naukowa w Muzeum Śląskich Studiów Regionalnych w HAUS SCHLESIEN
- od 2007.....dyrektor Centrum Dokumentacji i Informacji HAUS SCHLESIEN

Działalność charytatywna

- od 2016 Członek Zarządu Stowarzyszenia HAUS SCHLESIEN
- od 2017 Członek Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego
- od 2017 Członek kuratorium Fundacji Rotary Niemiecko-Polskiej Nagrody Wroclawia
- od 2023 Członek kuratorium Fundacji Gerhart-Hauptmann-Haus w Düsseldorfie

LAUDATIO FÜR NICOLA ANNE ELISABETH REMIG

Nicola Remig, 1960 in Aachen geboren, lebt seit 1968 in Bonn. Dort legte sie ihr Abitur ab und studierte an der Rheinischen Friedrich-Wilhelms-Universität Germanistik, Philosophie und Pädagogik. Das Studium schloss sie mit dem 1. Staatsexamen für Lehramt Sekundarstufe II ab.

Nach Tätigkeiten in der Erwachsenenbildung und als wissenschaftliche Mitarbeiterin beim Deutschen Bundestag wechselte sie 1999 zum Museum für schlesische Landeskunde im HAUS SCHLESSEN, das sie seit 2007 leitet. Die von ihren Vorgängern begonnenen Projekte mit polnischen Museen, Kulturinstitutionen und Hochschulen in Schlesien baute sie weiter aus. Eine enge Zusammenarbeit besteht seit der ersten gemeinsamen Ausstellung über den Breslauer Maler Artur Wasner und den Künstler Wolfgang von Websky bis heute mit dem Stadtmuseum Breslau und dessen Direktor Dr. Maciej Łagiewski. Frau Remig und ihr Team pflegen enge Partnerschaften mit Museen und

Bibliotheken in ganz Schlesien, etwa bei Wanderausstellungen, Tagungen, Publikationen, Digitalprojekten oder gegenseitigen Leihgaben. Breslauer Künstler, wie die Bildhauer Stanisław und Michał Wysocki, Małgorzata Zukterowska und Łukasz Morawski und in diesem Jahr der Design-Künstler Oskar Zięta wurden zu Ausstellungen ins HAUS SCHLESSEN eingeladen.

Aus den Sammlungen von HAUS SCHLESSEN erhielt das Breslauer Stadtmuseum wertvolle Leihgaben für die Dauerausstellung „1000 Jahre Breslau“ und seine Gemäldegalerie schlesischer Maler. Auch Museen in Neiße und Grünberg sowie dem Ausstellungs- und Dokumentationszentrum der Deutschen in Polen wurden langfristig Exponate anvertraut. Gemeinsam mit Silke Findeisen und polnischen Kollegen hat sie 15 zweisprachige Wanderausstellungen organisiert, die an 64 Orten in Polen gezeigt wurden. Im Zisterzienserkloster Leubus organisierte sie gemeinsam mit der Fundacja Lubiąż mehrere Ausstellungen.

Ihr besonderes Anliegen ist die Jugendverständigung. Gemeinsam mit Adam Wojtala entwickelt sie die Studentenseminare kontinuierlich weiter, die heute fester Bestandteil der Lehrpläne an Partnerhochschulen in Nieder- und Oberschlesien sind. Inzwischen haben 203 Gruppen mit mehr als 6000 Studenten in Königswinter teilgenommen. In Zusammenarbeit mit Prof. Dr. Marek Hałub entwickelte sie die ACADEMIA SILESIA – eine Seminarwoche für deutsche, polnische und tschechische Studenten. Partnerhochschulen bei den „Schlesischen Begegnungen“ sind neben dem Germanistischen und dem Historischen Institut der Breslauer Universität die Universitäten in Grünberg, Oppeln, Kattowitz, Tschentschau, Troppau und die Akademien Ratibor und Neiße.

Für Nachwuchswissenschaftler aus Deutschland, Polen und Tschechien organisierte sie zwei Kolloquien mit dem Titel „Schlesien/Śląsk/Slezsko – Grenzüberschreitende Forschung“ gemeinsam mit den Kulturreferaten für Schlesien und Oberschlesien und der Stiftung Kulturwerk Schlesien.

Festakt zur Neueröffnung der Dauerausstellung im HAUS SCHLESSEN im Juni 2022. V.l.n.r.: Landrat Sebastian Schuster, Britta Bollmann (Ministerium für Kultur und Wissenschaft NRW), Dr. Norbert Röttgen MdB, Maria Bering (BKM), Tomasz Gabrysiak (Landrat Bolesławiec/Bunzlau)
Uroczyste otwarcie wystawy stałej w HAUS SCHLESSEN w czerwcu 2022 roku. Od lewej: samorządowiec Sebastian Schuster, Britta Bollmann (Ministerstwo Kultury i Nauki NRW), poseł dr Norbert Röttgen, Maria Bering (BKM), Tomasz Gabrysiak (starosta bolesławiecki)

In Kooperation mit der Kulturanthropologie/Volkskunde am Institut für Film-, Theater-, Medien und Kulturwissenschaft der Universität Mainz führte sie eine Studienwoche mit Studenten aus Deutschland, Polen und Tschechien zur ethnografischen Erforschung der Bildungsstätten HAUS SCHLESSEN und Heiligenhof durch. Polnische Bürgermeister und Landräte bringt sie ebenso zu Seminaren ins HAUS SCHLESSEN wie polnische Lehrer. Zusammen mit der Historikerin Dr. Inge Steinsträßer begeistert sie mit Studienreisen auch

Menschen ohne schlesischen Bezug: Ob auf „Auf Beethovens Spuren in Böhmen, Mähren und Schlesien“ oder „Projekt Europa – Christliches Erbe in Schlesien“ oder „Kunstkammer und Blume Europas – Prag und Breslau – Kulturgeschichte und Musik zwischen Moldau und Oder“. Liebe Frau Remig: Als Rheinländerin haben Sie sich seit 25 Jahren mit großem Engagement und Herzblut um Schlesien verdient gemacht. Ihr Einsatz für die Jugendverständigung und die Förderung junger Wissenschaftler ist von unschätzbarem Wert und wird noch lange

nachwirken. Durch Ihre unermüdliche Arbeit und Ihre visionäre Führung haben Sie das HAUS SCHLESSEN zu einer anerkannten Bildungs- und Begegnungsstätte weiterentwickelt.

Auch im Namen der Landsmannschaft Schlesien gratuliere ich Ihnen sehr herzlich zum Kulturpreis Schlesien des Landes Niedersachsen.

Stephan Rauhut
Bundesvorsitzender der Landsmannschaft Schlesien

LAUDACJA DLA NICOLI ANNE ELISABETH REMIG

Nicola Remig urodziła się w Akwizgranie w 1960 roku. Od 1968 r. mieszka w Bonn, tutaj po zdaniu matury studiowała germanistykę, filozofię i pedagogikę na reńskim Uniwersytecie im. Fryderyka Wilhelma. Studia ukończyła zdając 1. egzamin państwowy uprawniający do nauczania w szkołach ponadpodstawowych.

Po latach współpracy z instytucjami zajmującymi się edukacją dorosłych oraz jako asystentka naukowa w niemieckim Bundestagu, w 1999 r. rozpoczęła swoją karierę zawodową w Muzeum Śląskich Studiów Regionalnych w HAUS SCHLESSEN. W roku 2007 przejęła kierownictwo w Centrum Dokumentacji i Informacji HAUS SCHLESSEN, którym kieruje do dziś. Kontynuowała zainicjowane przez jej poprzedników projekty współpracy z polskimi muzeami, instytucjami kultury i uniwersytetami na Śląsku. Od czasu pierwszej wspólnej wystawy dzieł wrocławskiego malarza Artura Wasnera i artysty Wolfganga von Websky'ego ściśle współpracuje z Muzeum Miejskim Wrocławia i jego dyrektorem dr Maciejem Łagiewskim.

Nicola Remig i jej zespół utrzymują bliską współpracę z muzeami i bibliotekami na całym Śląsku, na przykład w ramach organizowania wystaw objazdowych, konferencji, publikacji, projektów cyfrowych i wzajemnych wypożyczeń. Wrocławscy artyści, tacy jak rzeźbiarze Stanisław i Michał Wysoccy, Małgorzata Zukterowska i Łukasz Morawski, a w tym roku projektant Oskar Zięta, zostali zaproszeni do wystawiania w HAUS SCHLESSEN.

Muzeum Miejskie Wrocławia otrzymało cenne wypożyczenia ze zbiorów HAUS SCHLESSEN z przeznaczeniem na wystawę stałą „1000 lat Wrocławia” oraz do wystawienia w galerii malarzy śląskich. Muzea w Nysie i Zielonej Górze oraz Centrum Wystawienniczo-Dokumentacyjne Niemców w Polsce również otrzymały długoterminowo eksponaty. Nicola Remig, wspólnie z Silke Findeisen i polskimi kolegami, zorganizowała 15 dwujęzycznych wystaw objazdowych, które były pokazywane w 64 miejscach w Polsce. W Klasztorze Cystersów w Lubiążu wspólnie z Fundacją Lubiąż zorganizowała kilka wystaw.

Szczególnie leży jej na sercu porozumienie młodzieży. Wraz z Adamem Wojtalą kontynuuje rozwój seminariów studenckich, które są obecnie integralną częścią programów nauczania na partnerskich uniwersytetach na Dolnym i Górnym Śląsku. W międzyczasie w Königswinter wzięły udział 203 grupy, łącznie ponad 6000 studentów. We współpracy z prof. dr Markiem Hałubem opracowała ACADEMIA SILESIA – tydzień seminaryjny dla niemieckich, polskich i czeskich studentów. Oprócz Katedr Germanistyki i Historii Uniwersytetu Wrocławskiego, uczelniami partnerskimi „Śląskich Spotkań” są uniwersytety w Zielonej Górze, Opolu, Katowicach, Częstochowie, Opatowie oraz akademie w Raciborzu i Nysie.

Wraz z Referatami Kultury Śląska i Górnego Śląska oraz Fundacją Kultury Śląskiej zorganizowała dwa kolokwia zatytułowane „Schlesien/Śląsk/Slezsko – badania

transgraniczne” dla młodych naukowców z Niemiec, Polski i Czech.

We współpracy z wydziałem antropologii kulturowej/etnologii w Instytucie Filmu, Teatru, Mediów i Studiów Kulturowych na Uniwersytecie w Moguncji współorganizowała tydzień studyjny ze studentami z Niemiec, Polski i Czech w celu przeprowadzenia badań etnograficznych w placówkach edukacyjnych HAUS SCHLESSEN i Heiligenhof. Sprowadza na seminaria do HAUS SCHLESSEN polskich burmistrzów i starostów jak i polskich nauczycieli. Wraz z historyczką dr Inge Steinsträßer inspirowała również osoby niezwiązane ze Śląskiem podróżami studyjnymi: czy to „Śladami Beethovena w Czechach, na Morawach i na Śląsku”, czy „Projekt Europa – dziedzictwo chrześcijańskie na Śląsku”, czy też „Komnata sztuki i kwiat Europy – Praga i Wrocław – historia kultury i muzyki między Wełtawą a Odrą”.

Droga Pani Remig: Jako mieszkanka Nadrenii już od przeszło 25 lat z wielkim zaangażowaniem i pasją działa Pani na rzecz Śląska. Pani zaangażowanie na rzecz porozumienia między młodzieżą i promowanie młodych naukowców ma nieocenione znaczenie dziś i w przyszłości. Dzięki Pani niestrudzonej pracy i wizjonerskiemu przywództwu, HAUS SCHLESSEN jest uznanym centrum edukacyjnym i konferencyjnym.

Również w imieniu Ziomkostwa Śląskiego pragnę Pani serdecznie pogratulować Nagrody Kulturalnej Śląska Kraju Związkowego Dolnej Saksonii.

Stephan Rauhut
Przewodniczący Ziomkostwa Śląskiego

Vernissage der Sonderausstellung „Schönheit der Form“ mit Skulpturen von Stanisław Wysocki im HAUS SCHLESSEN 2013.

Links: Dr. Maciej Łagiewski, Direktor der Städtischen Museen Breslau.

Wernisaż wystawy pt. „Piękno formy” kolekcji rzeźb Stanisława Wysockiego w HAUS SCHLESSEN w 2013 roku. Po lewej: dr Maciej Łagiewski, dyrektor Muzeum Miejskiego we Wrocławiu.

Eröffnung der Ausstellung „Klosterdämmerung. 200 Jahre Säkularisation in Schlesien“ im Fürstensaal von Kloster Leubus/Lubiąż 2012.

Otwarcie wystawy „Zmierzch klasztorów. 200 lat sekularyzacji na Śląsku” w Sali Księżęcej w Klasztorze Lubiąż 2012.

Mit der Autorin Karolina Kuszyk bei ihrer Buchvorstellung „In den Häusern der anderen“ im HAUS SCHLESSEN 2023. Z autorką Karoliną Kuszyk podczas prezentacji książki „In den Häusern der anderen“ w HAUS SCHLESSEN w 2023 r.

DANKSAGUNG

„Verbundenheit erkennen, Gemeinsamkeit stiften“ – so habe ich meinen Beitrag im aktuellen Band 11 der „Schlesischen Gelehrtenrepublik“ betitelt, einem Periodikum der Kulturwissenschaftler der Universität Breslau. Beide Aspekte sind mir weit über mein berufliches Engagement im Dokumentations- und Informationszentrum von HAUS SCHLESSEN hinaus auch emotional ein Anliegen.

Schlesien und seinen heutigen wie ehemaligen Bewohnern bin ich über Kultur- und Kunstprojekte, Studentenseminare und ehrenamtliche Aufgabenbereiche eng verbunden. Was ist das Faszinierende an dieser Region? Es ist ihre wechselvolle, oft von tiefgehenden Spannungen geprägte Geschichte und die unerwarteten Verbindungen zwischen Epochen, Orten und Menschen über die politischen Grenzen hinaus.

In einem Vierteljahrhundert ist es gelungen, ein von fachlichem Interesse aber auch Empathie getragenes Netzwerk zu knüpfen, in dem persönliche Kontakte ein Motor der Annäherung sind. Der EU-Beitritt Polens, die heute so selbstverständlichen Grenzöffnungen, verständigungspolitische Seminare im HAUS SCHLESSEN mit Diskussionen polnischer Kuratoren und Lokalpolitiker mit westdeutschen Kollegen, Workshops mit Studierenden aus drei Nationen – so vieles wurde unkomplizierter. Doch diese Entwicklung ist keineswegs selbstverständlich. Es

bleibt eine beständige Aufgabe, aufeinander zuzugehen. Das Kennenlernen und Wissen um die Konfliktlinien, die Schlesien in Vergangenheit und Gegenwart prägen, trägt dazu bei, aktuelle Befindlichkeiten und Auseinandersetzungen besser einzuordnen und mit ihnen umzugehen. Das Publikumsinteresse an neuen, lesenswerten Romanen und Sachbüchern, aber auch unser Seminar „Oma kommt aus Schlesien“ zeigen, dass die Spurensuche in Schlesien auch durch jüngere Generationen Konjunktur hat und zum Verstehen der Region und gegenseitigem Verständnis beiträgt.

Ich sehe diese Auszeichnung als eine Anerkennung für das gesamte Team des Dokumentations- und Informationszentrums. Nur durch das gemeinsame Engagement in der Vielzahl von Projekten dies- und jenseits der Grenze und die Installation der neuen zweisprachigen Dauerausstellung konnten wir für HAUS SCHLESSEN einen guten Stand auch in den schlesischen Regionen Polens und Tschechiens erreichen. Ich danke der Kollegin Silke Findeisen, die mit unglaublicher Energie und Zeiteinsatz unsere Ausstellungs- und Begegnungsarbeit umsetzt, den Kollegen Adam Wojtala und Florian Paprotny, die als Historiker unsere Verständigungsprojekte voranbringen und publik machen und unseren treuen Ehrenamtlichen, von denen wir so manches lernen.

Danken möchte ich auch meiner Familie, vor allem meinem Mann, der mich unterstützt und bei vielen Vorhaben immer wieder Mut macht.

Die Mitteilung von Dr. Maciej Łagiewski, dass die Jury mich für den Kulturpreis Schlesien des Landes Niedersachsen ausgewählt hat, war eine außerordentliche Überraschung und Freude und ist vor allem eine große Ehre. Von ihm, dem ersten polnischen Preisträger 1991, hatte ich erstmals von diesem Kultur- und Verständigungspreis gehört, der in der „schlesischen Szene“ einen sehr hohen Stellenwert hat. So danke ich allen, die mir diese Ehre zuteilwerden lassen auf das herzlichste, aber auch allen Lehrmeisterinnen und -meistern die dazu beigetragen haben, ein gemeinsames kulturelles Gedächtnis auszubauen und damit nicht nur Landesgrenzen, sondern auch Grenzen der Erinnerung und in den Köpfen zu überwinden, um auf beiden Seiten in eine erweiterte Sichtweise hineinzuwachsen.

Nicola Anne Elisabeth Remig

PODZIĘKOWANIA

„Rozpoznać to, co łączy, inicjować to, co wspólne“ – to tytuł mojego artykułu w bieżącym 11. tomie „Schlesische Gelehrtenrepublik“, periodyku wydawanego przez kulturoznawców Uniwersytetu Wrocławskiego. Oba te aspekty są dla mnie równie ważne z punktu widzenia emocji, daleko wykraczające poza moje zawodowe zaangażowanie w Centrum Dokumentacji i Informacji HAUS SCHLESSEN.

Poprzez liczne projekty kulturalne i artystyczne, seminaria studenckie oraz działalność charytatywną jestem blisko związana ze Śląskiem i jego obecnymi i byłymi mieszkańcami. Dlaczego ten region tak nas fascynuje? To zapewne jego burzliwa historia, nierzadko naznaczona głębokimi napięciami oraz zaskakujące powiązania łączące epoki, miejsca i ludzi, których znaczenie wykracza poza granice samej polityki.

W ciągu ćwierćwiecza udało się stworzyć sieć opartą na profesjonalnym zainteresowaniu, ale także empatii, w której osobiste kontakty są motorem zbliżenia. Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej, dziś tak oczywiste otwarcie granic, seminaria na kanwie polityki porozumienia w HAUS SCHLESSEN oraz dyskusje między polskimi kuratorami a lokalnymi politykami i kolegami z

Niemiec Zachodnich, warsztaty ze studentami z trzech krajów – tak wiele stało się mniej skomplikowane. Ale opisany rozwój wydarzeń nie jest bynajmniej czymś oczywistym. Stałym zadaniem pozostaje wzajemne zbliżanie się. Poznawanie i uświadamianie sobie osi konfliktów, które charakteryzowały Śląsk w przeszłości i które trwają do dziś, pomaga nam lepiej zrozumieć obecne wrażliwości i istniejące spory. Zainteresowanie opinii publicznej nowymi, poczytnymi powieściami i publicystyką, a także nasze seminarium „Babcia pochodzi ze Śląska“ pokazują, że poszukiwanie śladów na Śląsku jest popularne również wśród młodszych pokoleń i przyczynia się do zrozumienia regionu i wzajemnego porozumienia.

Postrzegam tę Nagrodę jako uznanie dla całego zespołu Centrum Dokumentacji i Informacji. Tylko dzięki wspólnemu zaangażowaniu w realizację wielu projektów po obu stronach granicy i instalacji nowej dwujęzycznej wystawy stałej, mogliśmy osiągnąć stabilną pozycję HAUS SCHLESSEN w śląskich regionach Polski i Czech. Chciałabym podziękować mojej koleżance Silke Findeisen, która wkłada niesamowitą ilość energii i czasu w realizację naszych wystaw i spotkań, moim kolegom Adamowi Wojtali i Florianowi Paprotnemu, którzy jako historycy promują i nagłaśniają nasze projekty oraz naszym lojalnym wolontariuszom, od których nierzadko się uczymy.

Chciałabym również podziękować mojej rodzinie, zwłaszcza mojemu mężowi, który mnie wspiera i zawsze zachęca do wielu przedsięwzięć.

Powiadomienie mnie przez dr Macieja Łagiewskiego o tegorocznym uhonorowaniu mnie Nagrodą Kulturalną Śląska Kraju Związkowego Dolnej Saksonii, było dla mnie niezwykle zaskoczeniem i przyjemnością, ale przede wszystkim wielkim zaszczytem. To właśnie od niego, pierwszego polskiego laureata z 1991 roku, po raz pierwszy usłyszałam o tej nagrodzie – przyznawanej za działalność na rzecz kultury i porozumienia – która wśród ludzi „śląskiej sceny“ cieszy się wysokim uznaniem. Chciałabym zatem najserdeczniej podziękować wszystkim tym, którzy obdarzyli mnie tym zaszczytem. Wyrazy wdzięczności kieruję również do wszystkich wcześniejszych mistrzów, którzy przyczynili się do pogłębiania wspólnej pamięci kulturowej, a tym samym do pokonywania nie tylko granic państwowych, ale także granic pamięci i w umysłach, byśmy po obu stronach wzrastali wyposażeni w szerszą perspektywę.

Nicola Anne Elisabeth Remig

FÖRDERVEREIN FÜR JUNGE MUSIKER AUS DEUTSCHLAND UND POLEN E. V.

STOWARZYSZENIE WSPIERAJĄCE MŁODYCH MUZYKÓW Z NIEMIEC I POLSKI

Ein gemeinnütziger Verein, der die musikalischen Talente von Kindern und Jugendlichen beider Länder sowohl ideell als auch materiell fördert und sich durch Musikveranstaltungen aktiv für die Stärkung der deutsch-polnischen Beziehungen einsetzt.

Stowarzyszenie wspierające talent muzyczny dzieci i młodzieży z obu krajów zarówno ideowo jak i materialnie. Organizacją wydarzeń muzycznych Stowarzyszenie aktywnie wspiera polsko-niemieckie relacje.

Zeittafel zur Entstehung und Wirken des Fördervereins für junge Musiker aus Deutschland und Polen e. V.

- 01/2017 Gründung des Fördervereins für junge Musiker aus Deutschland und Polen e.V. durch Jolanta Ziemska und Maciej Ziemski
- 09/2017 1. Deutsch-Polnisches Festival für junge Musiker in Bremen
- 08/2018 Konzert des Fördervereins für die Karin und Uwe Hollweg Stiftung, die den Verein seit seiner Gründung unterstützt
- 09/2023 7. Deutsch-Polnisches Festival unter Beteiligung von Kindern mit körperlichen und seelischen Beeinträchtigungen
- 2018 - 2024 Jährliches fünftägiges Festival in Bremen mit 150 bis 200 Teilnehmenden aus Deutschland und Polen
- 2017 - 2024 Zahlreiche Auftritte des Vereins, u. a. in Gdańsk (Polen), Aalborg (Dänemark), Kalsdorf (Österreich), Chicago (USA), San Diego (USA), Phoenix (USA)

Benefizkonzerte zu Gunsten:

- des Onkologisches Kinderkrankenhauses in Gdańsk
- von jungen Musikerinnen und Musikern, die vom Krieg in der Ukraine betroffen sind
- von Kindern aus benachteiligten Familien in Bremen
- für finanziell benachteiligte Kinder in Deutschland und Polen für den Kauf von Instrumenten
- von jungen beeinträchtigten Musikerinnen und Musikern für die Veranstaltung von eigenen Konzerten

Kalendarium powstania i działalności Stowarzyszenia Wspierającego Młodych Muzyków z Niemiec i Polski

- 01/2017 Jolanta i Maciej Ziemszy zakładają Stowarzyszenie Wspierające Młodych Muzyków z Niemiec i Polski
- 09/2017 1. Polsko-Niemiecki Festiwal dla młodych muzyków w Bremie
- 08/2018 Koncert stowarzyszenia na rzecz Fundacji Kariny i Uwego Hollweg, wspierającej stowarzyszenie od początku jego istnienia
- 09/2023 7. Polsko-Niemiecki Festiwal z udziałem dzieci niepełnosprawnych ruchowo i intelektualnie
- 2018 - 2024 Coroczny pięciodniowy festiwal w Bremie z udziałem od 150 do 200 uczestników z Niemiec i Polski
- 2017 - 2024 Liczne występy Stowarzyszenia, w tym w Gdańsku (Polska), Aalborgu (Dania), Kalsdorfie (Austria), Chicago (USA), San Diego (USA), Phoenix (USA)

Koncerty charytatywne na rzecz:

- Dziecięcego Szpitala Onkologicznego w Gdańsku
- młodych muzyków dotkniętych wojną w Ukrainie
- dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej w Bremie
- zakupu instrumentów dla dzieci z rodzin w trudnej sytuacji finansowej z Niemiec i Polski
- młodych niepełnosprawnych muzyków

LAUDATIO FÜR FÖRDERVEREIN JUNGE MUSIKER AUS DEUTSCHLAND UND POLEN E. V.

Unsere Welt hat sich in der jüngsten Vergangenheit spürbar und dramatisch verändert. Dass Völkerfreundschaft und Frieden nicht etwas Selbstverständliches sind, sondern ständigen Gefahren ausgesetzt bleiben, mussten wir auch in Europa schmerzlich erfahren, nicht zuletzt durch

den völkerrechtswidrigen Angriffskrieg Russlands auf die Ukraine.

Die Länder der Europäischen Union sind sich nicht mehr so einig wie in ihrer Gründungsphase. Dennoch beweist das Verhältnis zwischen Frankreich und

Deutschland, dass ehemalige Feinde eine dauerhafte Freundschaft finden können, die äußeren Belastungen standhält. Dazu hat sicherlich auch das 1963 von de Gaulle und Adenauer begründete Deutsch-Französische Jugendwerk beigetragen.

Zwischen Polen und Deutschen gibt es bisher nichts Vergleichbares auf höchster politischer Ebene. In den letzten Jahren sind jedoch Initiativen entstanden, die genau darauf abzielen – das Zusammenfinden junger Menschen beider Länder, um Sprachbarrieren und gegenseitige Unkenntnis zu überwinden.

Eine dieser lobenswerten Initiativen ist der von Jolanta und Maciej Ziemiński 2017 in Bremen gegründete Förderverein für junge Musiker aus Polen und Deutschland, dessen Ziel – in diesem Fall mit dem Schwerpunkt Musik – es ist, Kinder und Jugendliche aus Deutschland und Polen, die ein Instrument erlernen wollen, ideell und materiell zu unterstützen und dabei die deutsch-polnischen Beziehungen auszubauen. Durch die Begegnung mit international renommierten Solisten und jungen Spitzenmusikerinnen und -musikern können sie einen Einblick in die internationale Musikszene erhalten und zu eigenen musikalischen Aktivitäten motiviert werden.

Gleich im Gründungsjahr veranstaltete der Förderverein vom 15. – 18. September 2017 in Bremen das 1. Deutsch-Polnische Festival für junge Musiker. Über 40 Kinder und Jugendliche beider Länder reisten an und bestritten unter erfahrener künstlerischer Anleitung diverse Konzerte. Die so wertvolle Arbeit von Jolanta und Maciej Ziemiński wurde auch möglich, da sich mit der Karin und Uwe Hollweg Stiftung eine private finanzielle

Unterstützung einstellte, die seitdem den Förderverein großzügig mit den notwendigen Geldmitteln für ein solch ambitioniertes Unterfangen ausstattet. Jedes Jahr im September findet seitdem dieses Festival statt, inzwischen auf eine fünftägige Dauer erweitert, und auch der Kreis der Teilnehmer ist mittlerweile auf jeweils rund 200 angewachsen. Es ist nicht nur ein kulturelles Ereignis, welches jungen Menschen die Möglichkeit gibt, ihre musikalischen Fähigkeiten, solistisch im Chor- oder Ensemblespiel zu verbessern, sondern es ist vor allem eine Gelegenheit zum Kontakt untereinander in der Welt der Kultur und der Kunst. Diese Plattform ermöglicht es Gleichaltrigen – vornehmlich aus den zwei Nachbarländern –, sich zu treffen und durch gemeinsames Musizieren, Diskussionen, gemeinsame Ausflüge und Mahlzeiten kennenzulernen, Freundschaften zu schließen, Vorurteile abzubauen und über mehrere Tage hinweg gemeinsam eine schöne Welt im Zeichen der Musik zu schaffen und zu leben.

Die Aktivitäten des von Maciej und Jolanta Ziemiński gegründeten Vereins beschränken sich aber nicht allein auf die jährliche Organisation des Festivals. Sie umfassen auch eine systematische, wohl-

tätige Arbeit für Kinder und Jugendliche. Das ganze Jahr über wird kostenloser Unterricht für die Bedürftigsten angeboten, vor allem für Kinder und Jugendliche aus dysfunktionalen oder armen Familien.

Seit dem vergangenen Jahr werden auch Kinder und Jugendliche mit verschiedenen Behinderungen in die Förderung einbezogen. Das Leitprinzip lautet, dass alle, auch diejenigen mit geistigen oder körperlichen Einschränkungen, die Möglichkeit haben, sich zu entwickeln und sich mit und in Kunst auszudrücken.

Wer die diversen Filmberichte über die vergangenen sieben Festivals anschaut, kann ermessen, mit welchem uneigennützigem Engagement und mitreißender Begeisterung die beiden Ideengeber des Vereins dazu beitragen, in einer unsicherer gewordenen Welt Kindern und Jugendlichen die Vision einer besseren Zukunft zu vermitteln und Völker verbindende Energien freisetzen.

Michael Denhoff, Komponist
Bonn im Juni 2024

LAUDACJA DLA STOWARZYSZENIA WSPIERAJĄCEGO MŁODYCH MUZYKÓW Z NIEMIEC I POLSKI

Zmiany zachodzące ostatnimi czasy w naszym świecie dotykają nas i są dramatyczne. Przyjaźnie łączące narody i pokój nie są oczywiste. To wartości stale zagrożone. Również my w Europie musieliśmy tego boleśnie doświadczyć, aktualnym przykładem jest łamiąca prawo międzynarodowe agresja Rosji na Ukrainę.

Kraje członkowskie Unii Europejskiej nie są już tak zjednoczone, jak w pierwszych

latach jej istnienia. Jednak relacje między Francją a Niemcami dowodzą, że dawnych wrogów może łączyć trwała przyjaźń, która jest w stanie wytrzymać presję wydarzeń zewnętrznych. Z pewnością przyczyniła się do tego Francusko-Niemiecka Organizacja Młodzieży, założona przez de Gaulle'a i Adenauera w 1963 roku.

Do tej pory brakowało porównywalnej organizacji między Polakami i Niemcami

na najwyższym szczeblu politycznym. W ostatnich latach pojawiły się jednak inicjatywy, których celem jest właśnie to – zbliżenie młodych ludzi z obu krajów w celu przezwyciężenia barier językowych i poznania siebie nawzajem.

Jedną z takich godnych pochwały, inicjatyw jest założone przez Jolantę i Macieja Ziemińskich w Bremie w 2017 roku Stowarzyszenie wspierające młodych muzyków

© Förderverein junge Musiker

z Polski i Niemiec, którego celem – w tym przypadku skoncentrowanym na muzyce – jest wspieranie dzieci i młodzieży z Niemiec i Polski. Wspieranie pod względem ideowym, jak i materialnym młodych ludzi, którzy chcą uczyć się gry na instrumencie, prowadzi do budowania relacji polsko-niemieckich. Dzięki spotkaniom z solistami o międzynarodowej renomie oraz młodymi muzykami z najwyższej półki młodzi ludzie otrzymują wgląd w międzynarodową branżę muzyczną a same spotkania motywują do zwiększenia zaangażowania we własne zdolności muzyczne.

W pierwszym roku działalności Stowarzyszenie zorganizowało 1. Polsko-Niemiecki Festiwal Młodych Muzyków w Bremie w dniach 15-18 września 2017 roku. Ponad 40 dzieci i młodzieży z obu krajów przyjechało do Bremy i wzięło udział w koncertach pod okiem doświadczonych artystów. Nieoceniona praca Jolanty i Macieja Ziemińskich jest również możliwa dzięki wsparciu finansowemu Fundacji

Kariny i Uwego Hollweg. Fundacja hojnie wspiera Stowarzyszenie i przekazuje niezbędne fundusze na realizację tak ambitnych przedsięwzięć. Festiwal odbywa się co roku we wrześniu, obecnie trwa pięć dni, a liczba uczestników wzrosła do około 200. Jest to nie tylko wydarzenie kulturalne, które daje młodym ludziom możliwość doskonalenia swoich umiejętności muzycznych. To przede wszystkim okazja do nawiązania kontaktów w świecie kultury i sztuki. To miejsce spotkań i okazja do poznania się młodych ludzi z Niemiec i Polski. A spotkania i zapoznanie się podobnie jak dyskusje, wycieczki i wspólne posiłki to podstawa do wspólnego muzykowania, nawiązywania przyjaźni, przełamywania uprzedzeń oraz po prostu wspólnego tworzenia i przeżywania pięknego świata muzyki przez kilka dni.

Działalność Stowarzyszenia założonego przez Macieja i Jolantę Ziemińskich to jednak nie tylko coroczna organizacja festiwalu. To także codzienna działalność

charytatywna na rzecz dzieci i młodzieży. Stowarzyszenie prowadzi bezpłatne zajęcia dla najbardziej potrzebujących, zwłaszcza dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych lub ubogich.

Od zeszłego roku programem wsparcia objęte jest również muzykowanie dzieci i młodzieży dotkniętymi niepełnosprawnościami. Stowarzyszeniu przyświeca myśl, że każdy, w tym osoby z niepełnosprawnością intelektualną lub ruchową, powinien mieć możliwość rozwoju i wyrażania siebie poprzez sztukę.

Przeglądając nagrania z minionych siedmiu edycji Festiwalu, porusza nas, z jak bezinteresownym zaangażowaniem i entuzjazmem Maciej i Jolanta Ziemińscy uwalniając jednoczącą ludzi energię, nakreślają wizję lepszej przyszłości dla dzieci i młodzieży, które dziś żyją w mniej bezpiecznym świecie.

Michael Denhoff, kompozytor
Bonn, czerwiec 2024 r.

© Förderverein junge Musiker

PODZIĘKOWANIA

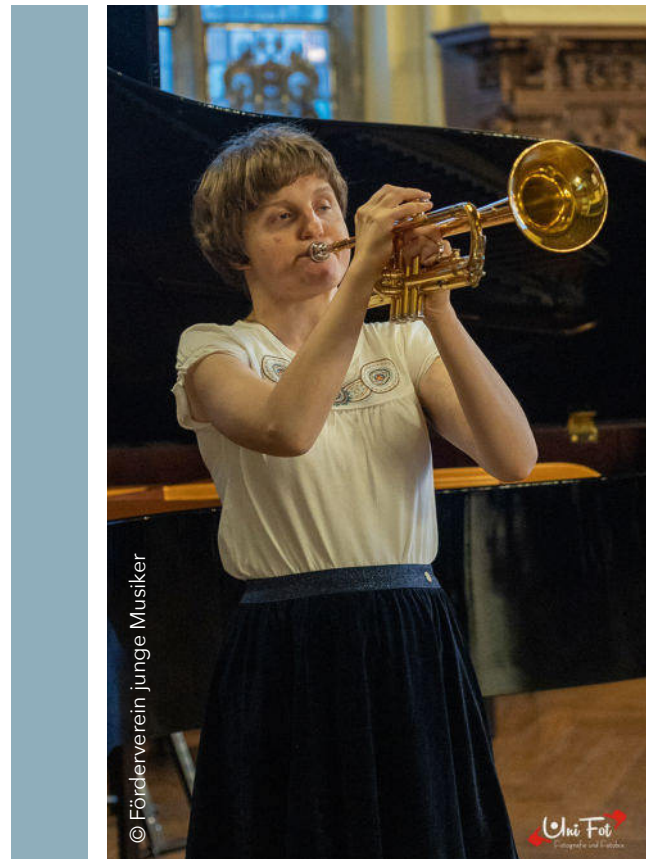
W imieniu własnym oraz mojej żony Jolanty i grona wspa-
niałych przyjaciół, przyjmuję wielkie wyróżnienie jakim jest
Nagroda Specjalna Nagrody Kulturalnej Śląska.

Pragnę podziękować Jury za wyrazy uznania i docenienie na-
szej wieloletniej pracy. Może zabrzmiał to trochę próżnie, ale od
czasu do czasu ważne są tego rodzaju impulsy, które motywują
nas do dalszej aktywności.

Działalność na rzecz Stowarzyszenia Wspierającego Młodych
Muzyków z Niemiec i Polski ma charakter czysto charytatywny.
Poświęcany czas trzeba pogodzić z troskami życia codzien-
nego, począwszy od wychowywania dzieci po prowadzenie
szkoły muzycznej oraz napięty grafik koncertowy.
Chciałbym przy tej okazji jeszcze raz podkreślić nieocenioną
rolę Jolanty, która o każdej porze dnia i nocy, ze stoickim spo-
kojem i niewyobrażalnym „dodatkowym zmysłem”, brakującym
nam mężczyznom, potrafi w sposób doskonały, zdystanso-
wany, a jednocześnie pełny kobiecego ciepła, odnieść się
do wielu moich pomysłów, które z perspektywy czasu byłyby
skazane na porażkę.

Prowadzenie tego rodzaju instytucji, a przede wszystkim orga-
nizacja dużego międzynarodowego wydarzenia kulturalnego,
wymaga poświęcenia ogromnej ilości czasu. Pozyskiwanie
funduszy, dobór wykładowców gotowych prowadzić zajęcia
za symboliczne honorarium (udział w festiwalu czy w zajęciach
organizowanych przez stowarzyszenie jest dla uczestników
bezpłatny), doprecyzowanie wielu szczegółów technicznych
i logistycznych to tylko część pracy, którą trzeba wykonać we
wczesnych godzinach porannych, bo „program” dnia nie po-
zwala na inny podział czasu.

Stowarzyszenie Wspierające Młodych Muzyków z Niemiec
i Polski to grupa ludzi, których łączy podobny cel, którzy bezin-
teresownie znajdują czas wśród codziennych obowiązków, aby
służyć innym, czyniąc świat lepszym.

Dlatego dziś pragnę podziękować tym wyjątkowym osobom
za to, że nigdy nie odmawiają, że mogą na nich polegać nawet
w najbardziej stresujących sytuacjach, których niestety nie bra-
kuje, zwłaszcza w kontekście organizacji festiwalu. To ludzie,
którzy nie szukają winnych zaistniałej trudnej sytuacji, lecz
szybko reagują i znajdują najlepsze z możliwych rozwiązań.
Nasze sąsiadujące ze sobą kraje nie są już tak „oddalone” od
siebie jak kiedyś, ale wciąż jest miejsce na pracę nad zrozumie-
niem, wzajemnym poznawaniem i akceptacją. Aby to osiągnąć
jesteśmy gotowi do dalszej ciężkiej pracy, a motywacją, jaką
daje uhonorowanie Specjalną Nagrodą, z pewnością przyczyni
się do dalszego rozwoju naszego Stowarzyszenia i wiary w
jeszcze lepszą przyszłość.

dr Maciej Ziemiński
Prezes Zarządu Stowarzyszenia Wspierającego Młodych Muzyków z Niemiec
i Polski

DANKSAGUNG

Im Namen von mir selbst und vor allem meiner Frau Jolanta
und einer Gruppe unglaublicher Freunde nehme ich die gro-
ße Auszeichnung des Sonderpreises zum Kulturpreis Schle-
sien entgegen.

Ich möchte der Jury dafür danken, dass sie unsere langjährige
Arbeit gewürdigt und zur Kenntnis genommen hat. Es mag
vielleicht etwas eitel klingen, aber hin und wieder braucht ein
Mensch „Zeichen”, die zu einer treibenden Kraft für weitere
Arbeit werden.

Die Aktivitäten für den Förderverein für junge Musiker aus
Deutschland und Polen e.V. sind rein wohltätig, die mit den
Sorgen des Alltags, von der Kindererziehung bis zum Betrieb
einer Musikschule und einer regen Konzerttätigkeit, in Ein-
klang gebracht werden müssen.

Bei dieser Gelegenheit möchte ich noch einmal die unschätz-
bare Rolle meiner Frau Jolanta hervorheben, die zu jeder
Tages- und Nachtzeit mit stoischer Ruhe und dem unvorstell-
baren „Extra-Sinn”, der uns Männern fehlt, viele meiner Ideen,
die im Nachhinein zum Scheitern verurteilt gewesen wären,
perfekt, distanziert und gleichzeitig voller weiblicher Wärme
ansprechen kann.

Der Betrieb einer solchen Einrichtung und vor allem die
Organisation eines großen internationalen Kulturereignisses
erfordern einen enormen Zeitaufwand. Die Beschaffung von
Finanzmitteln, die Rekrutierung von Dozenten, die bereit sind,
einen Beitrag zu leisten, d. h. für eine symbolische Vergütung
engagiert zu unterrichten (die Teilnahme am Festival oder an
den vom Verein durchgeführten Aktivitäten ist für die Teil-
nehmer kostenlos) – sowie die Klärung der vielen technischen
und logistischen Details sind nur ein Teil der Arbeit, die in den
frühen Morgenstunden erledigt werden muss, da das „Pro-
gramm” des Tages keine andere Zeiteinteilung zulässt.

Der Förderverein ist eine Gruppe von Menschen, die ein
ähnliches Ziel haben, die selbstlos, außerhalb ihrer eigenen
täglichen Pflichten, Zeit finden, um anderen zu dienen, die ge-
meinsam die Welt zu einem besseren Ort machen wollen. Bei
dieser Gelegenheit danke ich diesen besonderen Menschen,
dass sie nie nein sagen, dass ich auch in den stressigsten Si-
tuationen auf sie zählen kann, an denen es nicht mangelt, vor
allem, wenn es darum geht, ein Festival zu organisieren. Sie
sind die Art von Menschen, die nicht nach einem Schuldigen
für eine entstandene schwierige Situation suchen, sondern
versuchen, schnell zu reagieren und die bestmögliche Lösung
zu finden.

Unsere Nachbarländer sind nicht mehr so weit voneinander
entfernt wie früher, aber es gibt noch Raum, um an der
Verständigung, dem Kennenlernen und der gegenseitigen
Akzeptanz zu arbeiten. Ich für meinen Teil und die mir nahe-
stehenden Menschen sind bereit, sich weiterhin intensiv dafür
einzusetzen. Die Motivation durch die Auszeichnung mit dem
Sonderpreis wird sicherlich ein Beitrag zur weiteren Entwick-
lung unseres Fördervereins und zu dem Glauben an eine noch
bessere Zukunft sein.

Dr. Maciej Ziemiński
Vorstandsvorsitzender des Fördervereins junger Musiker
aus Deutschland und Polen e. V.

© Festung Silberberg

GEMEINDE STOSZOWICE - DER BEGEGNUNGSSORT FESTUNG SILBERBERG

GMINA STOSZOWICE - MIEJSCE SPOTKAŃ TWIERDZA SREBRNA GÓRA

Die in der niederschlesischen Gemeinde Stoszowice gelegene Festung Silberberg, auch bekannt als Schlesisches Gibraltar, ist ein bedeutender historischer Ort. Sie zählt zu den meistbesuchten touristischen Attraktionen des Eulengebirges und dient als wichtiger Begegnungsort für Geschichtsinteressierte.

Położona w dolnośląskiej gminie Stoszowice Twierdza Srebrna Góra, znana również jako Śląski Gibraltar, jest ważnym historycznym miejscem. To jedna z najchętniej zwiedzanych atrakcji turystycznych Gór Sowich oraz ważne miejsce spotkań dla wszystkich zainteresowanych historią.

Kalendarium Gminy Stoszowice oraz miejsca spotkań Twierdza Srebrna Góra

- Gmina Stoszowice jest gminą wiejską w powiecie ząbkowickim, w województwie dolnośląskim
- Wójt Gminy Stoszowice jest Pani Katarzyna Ruszkowska
- Gmina zajmuje powierzchnię 109,82 km² i składa się z 11 sołectw, które zamieszkuje łącznie około 5,5 tys. osób
- Na terenie gminy leży miejscowość Srebrna Góra, dawne miasteczko górnicze, które posiadało prawa miejskie w latach 1536-1945. Na jej terenie znajduje się Twierdza Srebrna Góra
- Twierdza jest unikatowym obiektem w skali dziedzictwa kulturowego Europy i jedną z najważniejszych atrakcji Dolnego Śląska
- W chwili powstania (1765-1777) należała do najnowocześniejszych tego typu fortyfikacji w Europie. Największy podziw budzi potężny Donjon, jeden z najciekawszych obiektów fortyfikacji epoki nowożytnej. Jednak Twierdza Srebrna Góra to w rzeczywistości nie jeden obiekt, a cały zespół wznoszących się nad okolicą fortów
- Kompleks z roku na rok odwiedza coraz więcej turystów, aktualnie rocznie przybywa ich około 130 tys.
- W 2004 r. poprzez Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Twierdza uzyskała status Pomnika Historii
- W 2023 r. przedstawiciele Twierdzy Srebrna Góra oraz niemieckiej Twierdzy Königstein podpisali porozumienie w sprawie współpracy mającej na celu wpisanie obu obiektów na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.
- W 2024 r. Twierdza Srebrna Góra znalazła się wśród 16 nowych Cudów Polski, wybranych w prestiżowym plebiscycie National Geographic Traveler Poland
- Współpraca Samorządu Województwa Dolnośląskiego, Gminy Stoszowice oraz spółki Twierdza Srebrna Góra zaowocowała przeprowadzeniem szeregu prac adaptacyjno-konserwatorskich na kwotę opiewającą na blisko 27 mln zł. W 2024 r. otwarto hostel i restaurację w 250-letnich murach Twierdzy Srebrna Góra oraz utworzono przestrzenie wystawiennicze i edukacyjne. Prace zrealizowano w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Informationen zur Gemeinde Stoszowice und dem Begegnungsort Festung Silberberg

- Die Gemeinde Stoszowice ist eine Landgemeinde im Kreis Ząbkowice in der Woiwodschaft Niederschlesien.
- Die Bürgermeisterin ist Katarzyna Ruszkowska.
- Die Gemeinde besteht aus elf Dörfern, sie erstreckt sich über eine Fläche von 109,82 km² mit insgesamt rund 5.500 Einwohnern.
- In der Gemeinde liegt das Dorf Srebrna Góra, eine ehemalige Bergbaustadt, die von 1536 bis 1945 Stadtrechte besaß und in der sich die Festung Silberberg befindet.
- Die Festung ist ein einzigartiges Objekt des europäischen Kulturerbes und eine der wichtigsten Attraktionen Niederschlesiens.
- Zur Zeit ihrer Errichtung (1765-1777) war sie eine der modernsten Festungsanlagen ihrer Art in Europa. Besonders beeindruckend ist der mächtige Donjon, einer der interessantesten Wehrtürme der Neuzeit. Bei der Festung Silberberg handelt es sich jedoch nicht um ein einzelnes Bauwerk, sondern um einen ganzen Festungskomplex, der die Umgebung überragt.
- Die jährlichen Besucherzahlen steigen stets, derzeit sind es rund 130.000 im Jahr.
- Durch eine Verordnung des polnischen Staatspräsidenten wurde der Festung im Jahr 2004 der Status eines historischen Denkmals verliehen.
- Im Jahr 2023 unterzeichneten die Vertreter der Festung Silberberg und der deutschen Festung Königstein eine Zusammenarbeitsvereinbarung, mit dem Ziel beide Stätten in die Liste des UNESCO-Welterbes einzutragen.
- Im Jahr 2024 wurde die Festung Silberberg von National Geographic Traveler Poland zu einem der 16 neuen Wunder Polens gewählt.
- Dank der Zusammenarbeit zwischen der Selbstverwaltung der Woiwodschaft Niederschlesien, der Gemeinde Stoszowice und der Gesellschaft Srebrna Góra kam es zu einer Reihe von Umbau- und Restaurierungsarbeiten im Wert von fast 27 Millionen zł. Im Jahr 2024 wurden eine Herberge und ein Restaurant in den 250 Jahre alten Mauern der Festung Silberberg eröffnet, zudem wurden Ausstellungs- und Schulungsräume geschaffen. Die Arbeiten wurden im Rahmen des Regionalen Operationellen Programms der Woiwodschaft Niederschlesien 2014-2020 durchgeführt und durch den Europäischen Fonds für regionale Entwicklung der Europäischen Union gefördert.

LAUDACJA DLA GMINY STOSZOWICE - MIEJSCE SPOTKAŃ TWIERDZA SREBRNA GÓRA

Są przestrzenie, które z biegiem lat nabierają ponadprzeciętnego charakteru a ich siła oddziaływania rośnie. Król Prus, Fryderyk II Wielki, budując potężny bastion na terenie Gór Sowich, planował uczynić go strażnikiem wywalzonego przez Prusy obszaru Śląska.

Jednak wizja króla ewoluowała. Na przestrzeni dziejów idea Twierdzy jako potężnego fortu mającego odstraszać wrogów, przerodziła się w zamierzenie wykraczające swoim oddziaływaniem

daleko poza pierwotny projekt Fryderyka Wielkiego.

W niniejszej Laudacji pragnę skupić naszą uwagę na ludziach, którzy kontynuowali opowieść o pierwotnej idei Twierdzy.

Misja obronna Twierdzy wyczerpała się, toteż współczesna wspólnota lokalna podjęła działania na rzecz stworzenia miejsca przyciągania się kultur i spotkań różnych społeczności. Poprzez tworzenie

żywego muzeum i opowiadanie historii przez osoby w strojach z epoki, przenosimy się w czasie i możemy poznać Śląsk, jaki był dwa wieki temu. Doświadczamy zatem śląskości, o której czytamy w książkach lub oglądamy w filmach historycznych. Spotkania z tętniącą historią Śląska uwikłanego w zawieruchę dziejów, umożliwiają zrozumienie poprzednich pokoleń.

Dziś wartością Twierdzy są nie tylko jej mury, forty, korytarze i fosy. To przede wszystkim ludzie. Społeczności lokalne

© Festung Silberberg

© Festung Silberberg

zainteresowane rekonstrukcją dziejów śląskich z zaangażowaniem odtwarzają historyczne warunki życia śląskich mieszkańców dodając bastionowi kolorytu, co znajduje aprobatę wśród odwiedzających. Inicjatywy te wspiera i realizuje samorząd gminy Stoszowice, będący właścicielem instytucji zarządzającej Twierdzą.

W 2002 r. powstał tam pierwszy w Polsce park kulturowy, a dwa lata później Twierdza została uznana za pomnik historii przez ówczesnego Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego – tytuł nadawany miejscom z najbardziej wymownym potencjałem historycznym, które stanowią źródło lokalnej dumy ale i wartość

narodową. Jednak znów ... wartość takiego pomnika historii tworzą ludzie. W czerwcu 2024 r. Twierdza w wyniku konkursu ogólnopolskiego została wybrana jednym z 16 cudów Polski. Gmina Stoszowice może być dumna z faktu, że wieloletnie starania lokalnej społeczności uczyniły z Twierdzy jedno z największych żywych historycznych miejsc spotkań, które jest jednocześnie jedną z najważniejszych atrakcji Dolnego Śląska.

Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków Rzeczypospolitej Polskiej zaangażował się w działania zmierzające do jej wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Życzymy wytrwałości i wielu

wspaniałych pomysłów na włączanie mieszkańców Polski oraz mieszkańców Niemiec, Czech oraz wszystkich zainteresowanych odkrywaniem jednego z wielu różnych oblicz śląskiej Twierdzy Srebrna Góra: kulturalnego, naukowego, społecznego, medialnego i turystycznego. Każdy znajdzie tu coś wzbogacającego dla siebie.

A szansa jest duża, że oddziaływanie Twierdzy na międzynarodową publikę przekroczy granice narodowe i umocni jej powszechne znaczenie dla obecnych i przyszłych pokoleń.

Jarosław Rabcenko
Członek Zarządu Województwa Dolnośląskiego

© Festung Silberberg

LAUDATIO FÜR DIE GEMEINDE STOSZOWICE – DER BEGEGNUNGORT FESTUNG SILBERBERG

Es gibt Orte, die im Laufe der Jahre einen außergewöhnlichen Charakter entwickeln und deren Einfluss wächst. Als der König von Preußen, Friedrich II. der Große, eine mächtige Bastion in den Eulenbergen errichtete, plante er, sie als Wächter des von Preußen eroberten Gebiets Schlesiens zu nutzen. Doch die Vision des Königs entwickelte sich weiter. Die Idee der Festung als mächtige Burg, die Feinde abschrecken sollte, verwandelte sich im Laufe der Geschichte in ein Vorhaben, das weit über das hinausging, was Friedrich geplant hatte.

Die Geschichte dieser Festung wurde in einer neuen Form von Menschen weitergeschrieben. Und diese Menschen stehen im Mittelpunkt dieser Laudatio. Da die militärische Funktion der Festung nicht mehr gegeben war, ergriff die moderne lokale Gemeinschaft Maßnahmen, um einen Ort zu schaffen, der Kulturen anzieht und verschiedene Gemeinschaften zusammenbringt. Durch die Schaffung eines lebendigen Museums und das Erzählen von Geschichten durch Personen in historischen Kostümen werden wir in der Zeit zurückversetzt und es entsteht ein Raum, in dem wir Schlesien so kennenlernen können, wie es vor zwei Jahrhunderten war. So erleben wir schlesische Kultur, die wir in Büchern lesen oder in historischen Filmen sehen. Begegnungen mit der pulsierenden Vergangenheit Schlesiens, die in den Wirren der Geschichte gefangen war, ermöglichen es uns, die früheren Generationen zu verstehen.

Der heutige Wert der Festung liegt nicht nur in Mauern, Forts, Gängen und Gräben. Es sind vor allem die Menschen. Lokale Gemeinschaften, die sich für die Rekonstruktion der schlesischen Geschichte zur Zeit der Festung engagieren,

rekonstruieren mit Hingabe die historischen Lebensbedingungen der schlesischen Bevölkerung und verleihen der Bastion besonderen Ausdruck, was bei den Besuchern großen Anklang findet. Die Gemeinde Stoszowice, die Eigentümerin der Festung, unterstützt und setzt diese Initiativen um.

Im Jahr 2002 wurde hier der erste Kulturpark in Polen eröffnet, und zwei Jahre später wurde die Festung vom damaligen polnischen Präsidenten Aleksander Kwaśniewski, zum Geschichtsdenkmal ernannt – ein Titel, der Orten mit eindrucksvollem historischem Potenzial verliehen wird, Orten, die lokalen Stolz und nationalen Wert darstellen. Doch wieder einmal ... der Wert eines solchen Geschichtsdenkmals sind die Menschen. Im Juni 2024 wurde die Festung in einem landesweiten Wettbewerb zu einem der 16 Wunder Polens gewählt. Die Gemeinde Stoszowice kann stolz sein, dass jahrelange Bemühungen der lokalen Gemeinschaft die Festung zu einem der größten lebendigen historischen Begegnungsorte

gemacht haben, und somit zu einer der wichtigsten Attraktionen Niederschlesiens.

Das Nationale Institut für Denkmalschutz der Republik Polen hat sich an den Bemühungen beteiligt, die Festung in die Liste des UNESCO-Weltkulturerbes aufzunehmen. Wir wünschen Ihnen Ausdauer und viele großartige Ideen, um die Einwohner Polens sowie die Bürger unserer Nachbarländer Deutschland, Tschechien und alle Interessierten in die Entdeckung der schlesischen Festung Silberberg in ihren verschiedenen Facetten einzubeziehen: kulturell, wissenschaftlich, sozial, medial und touristisch. Jeder wird dort etwas Bereicherndes für sich finden. Es besteht eine große Chance, dass der Einfluss der Festung auf das internationale Publikum die nationalen Grenzen überschreitet und ihre allgemeine Bedeutung für die gegenwärtigen und zukünftigen Generationen der gesamten Menschheit stärkt.

Jarosław Rabczenko
Mitglied des Vorstands der Woiwodschaft
Niederschlesien

© Festung Silberberg

PODZIĘKOWANIA

Gmina Stoszowice położona jest na granicy Sudetów i Przedgórza Sudeckiego. Warunki klimatyczne, urozmaicony krajobraz, walory lecznicze, dobre zagospodarowanie turystyczne oraz historyczne i kulturowe walory tej ziemi sprawiają, że teren gminy jest bardzo atrakcyjnym regionem turystycznym. Na terenie gminy, pomimo powojennych zniszczeń i dewastacji, zachowało się wiele cennych zabytków dziedzictwa kulturowego, architektury i budownictwa.

Niewątpliwie, jednym z miejsc najbardziej przyciągających turystów jest Srebrna Góra, zwana od lat „Perłą Gór Sowich”. To urokliwa miejscowość turystyczna – enklawa bajkowej przyrody, tajemniczych sztolni dawnych kopalni srebra, unikatowych 30-metrowych wiaduktów dawnej kolei zębatej zagubionych w górskich wąwozach.

Najciekawszym elementem tego obszaru jest XVIII- wieczna Twierdza Srebrnogórska. Ten pomnik architektury militarnej został wzniesiony przez władcę Prus Fryderyka II w latach 1763-1777 w celu obrony strategicznej przełęcz Srebrnej. Jest to największy w Europie tego typu zabytek architektury militarnej.

Ze względu na wartości historyczne, architektoniczne, techniczne, krajobrazowe i kulturowe kompleksu obronnego, będącego wybitnym przykładem osiemnastowiecznej warowni górskiej, który przetrwał w oryginalnej formie i jako taki stanowi dzieło unikalne w Polsce, a także w skali europejskiej, Rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 kwietnia 2004 roku Twierdza Srebrnogórska została uznana za Pomnik Historii – najwyższą rangę ochrony jaką w Rzeczypospolitej Polskiej może otrzymać obiekt zabytkowy.

Twierdza Srebrnogórska znajduje się na prestiżowej Prezydenckiej Liście Pomników Historii. Jej unikalna architektura, powiązana z historią wojskowości, stanowi nie tylko lokalną dumę, ale także wartość narodową. Wspólne starania podejmowane przez licznych interesariuszy w celu wpisania jej na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO to kolejny krok mający na celu podniesienie rangi tego obiektu do skali międzynarodowej.

Nagroda Kulturalna Śląska przyznana przez jury konkursu to dla mnie i mojego zespołu ogromne wyróżnienie, potwierdzenie słuszności naszych decyzji, uhonorowanie ciężkiej i wyężonej pracy, jak również siła napędowa do dalszego działania! To niesamowicie budujące uczucie, gdy praca ostatnich 22 lat, czyli od momentu powołania Fortecznego Parku Kulturowego, została zauważona i doceniona.

Dzisiaj odbieram tę nagrodę w imieniu wszystkich osób, które pracowały na rzecz Twierdzy Srebrna Góra, które pracują nadal i robią co w ich mocy, aby „projekt Twierdza” trwał i rósł w siłę. Naszą misją było, jest i będzie dźwignięcie z ruin jednego z największych unikatów militarnej inżynierii budowlanej, tchnięcie w nie nowego życia i umożliwienie działalności w nowej roli.

Na szczególne podziękowania zasługują: były wójt gminy, obecnie marszałek województwa dolnośląskiego – Paweł Gancarz, Prezes spółki Twierdza Srebrna Góra Sp. z o.o. Emilia Pawnuk, główny konserwator zabytków Grzegorz Basiński, dr hab. arch. Piotr Molski z Politechniki Warszawskiej, a także szerokie grono współpracowników – za determinację, wiarę, codzienne pokonywanie trudności i błyskawiczne znajdowanie rozwiązań. Nasza praca, wiedza, kreatywność i zaangażowanie pozwoliły być dzisiaj w tym miejscu. Móc realizować z takim zespołem projekty to dla mnie zaszczyt i wielka przyjemność. Tempa nie zwolnimy i nadal będziemy dbać o wyjątkowe dziedzictwo kulturowe Śląska.

Katarzyna Ruszkowska
Wójt Gminy Stoszowice

DANKSAGUNG

Die Gemeinde Stoszowice liegt an der Grenze der Sudeten und des Vorgebirges der Sudeten. Das Klima, die abwechslungsreiche Landschaft, heilende Eigenschaften und gute touristische Infrastruktur sowie die historischen und kulturellen Werte dieser Region machen das Gebiet der Gemeinde zu einer sehr attraktiven touristischen Region. Trotz Zerstörungen und Verwüstungen des Krieges sind viele wertvolle Denkmäler des kulturellen Erbes, der Architektur und des Bauwesens in der Gemeinde erhalten.

Zweifellos ist Silberberg einer der Orte, die Touristen am meisten anziehen, und seit Jahren als „Perle der Eulenberge“ bekannt. Es ist ein charmantes Touristenziel – eine Enklave märchenhafter Natur, geheimnisvoller Stollen ehemaliger Silberminen, einzigartiger 30 Meter hoher Viadukte der alten Zahnradbahn, die durch die Bergschluchten führen.

Das interessanteste Element dieses Gebiets ist die Festung Silberberg aus dem 18. Jahrhundert. Dieses Denkmal der Militärarchitektur wurde von Friedrich II., dem damaligen Herrscher von Preußen, in den Jahren 1763-1777 zum Schutz des strategischen Silberpasses errichtet. Es ist das größte Denkmal militärischer Architektur dieser Art in Europa.

Aufgrund der historischen, architektonischen, technischen, landschaftlichen und kulturellen Werte der Verteidigungsanlage, die ein herausragendes Beispiel einer Bergfestung des 18. Jahrhunderts darstellt, die in ihrer ursprünglichen Form erhalten geblieben ist und als solches ein einzigartiges Werk in Polen und auch im europäischen Maßstab darstellt, wurde die Festung Silberberg durch die Verordnung des Präsidenten der Republik Polen vom 14. April 2004 zum Geschichtsdenkmal erklärt – die höchste Schutzkategorie, die ein Denkmal in der Republik Polen erhalten kann.

Die Festung Silberberg befindet sich auf der prestigeträchtigen Präsidentenliste der Geschichtsdenkmäler. Ihre einzigartige Architektur, verbunden mit der Geschichte des Militärs, stellt nicht nur einen lokalen Stolz dar, sondern auch einen nationalen Wert. Gemeinsame Anstrengungen vieler Interessengruppen, um sie in die Liste des UNESCO-Weltkulturerbes aufzunehmen, sind der nächste Schritt, um den Rang dieses Objekts auf internationaler Ebene zu erhöhen.

Der Kulturpreis Schlesien ist für mich und mein Team eine große Auszeichnung, eine Bestätigung der Richtigkeit unserer Entscheidungen, eine Würdigung der harten und intensiven Arbeit sowie ein Antrieb für weiteres Handeln! Es ist ein unglaublich erhebendes Gefühl, wenn die Arbeit der letzten 22 Jahre, also seit der Gründung des Festungskulturparks, bemerkt und gewürdigt wird.

Heute nehme ich diese Auszeichnung im Namen aller entgegen, die für die Festung Silberberg gearbeitet haben, die weiterhin arbeiten und ihr Bestes tun, damit das „Projekt Festung“ fortbesteht und wächst. Unsere Mission war, ist und wird es sein, eines der größten Unikate militärischer Ingenieurbaukunst aus den Ruinen zu heben, ihm neues Leben einzuhauchen und seine Nutzung in einer neuen Rolle zu ermöglichen.

Besondere Dankbarkeit gebührt dem ehemaligen Bürgermeister der Gemeinde, jetzt Marschall der Woiwodschaft Niederschlesien – Paweł Gancarz, der Geschäftsführerin der Firma Twierdza Srebrna Góra Sp. z o.o. Emilia Pawnuk, dem Hauptdenkmalpfleger Grzegorz Basiński, Dr. hab. arch. Piotr Molski von der Technischen Universität Warschau sowie einer breiten Gruppe von Mitarbeitenden – für ihre Entschlossenheit, ihren Glauben, das tägliche Überwinden von Schwierigkeiten und das schnelle Finden von Lösungen. Unsere Arbeit, unser Wissen, unsere Kreativität und unser Engagement haben es ermöglicht, heute hier zu sein. Es ist mir eine Ehre und eine große Freude, Projekte mit einem solchen Team realisieren zu können. Wir werden nicht langsamer und weiterhin das außergewöhnliche kulturelle Erbe Schlesiens pflegen.

Katarzyna Ruszkowska
Bürgermeisterin der Gemeinde Stoszowice

DIE BISHERIGEN PREISTRÄGERINNEN UND PREISTRÄGER

DOTYCHCZASOWE LAUREATKI I DOTYCHCZASOWI LAUREACI

Hauptpreis Nagroda Główna

1977 Hans Lipinski Gottersdorf, Schriftsteller pisarz **1978** Horst Bienek, Schriftsteller pisarz **1979** Herbert Volwahren, Bildhauer rzeźbiarz **1980** Günter Bialas, Komponist kompozytor **1981** Leonie Ossowski, Schriftstellerin pisarka **1982** Alexander Camaro, Maler malarz **1983** Hans Model, Glasgestalter rzeźbiarz w szkłe **1984** Gerhard Schwarz, Komponist kompozytor **1985** Hans Jatzlau, Maler malarz **1986** Dagmar Nick, Schriftstellerin pisarka **1987** Heino Schubert, Komponist kompozytor **1988** Karlheinz Goedtke, Bildhauer rzeźbiarz **1989** Herbert Aulich, Maler und Grafiker malarz i grafik **1990** Markus von Gosen, Maler und Grafiker malarz i grafik **1991** Heinz Piontek, Schriftsteller pisarz **1992** Georg Katzer, Komponist kompozytor **1993** Lothar Quinte, Maler malarz **1994** Tadeusz Różewicz, Schriftsteller pisarz **1995** Kurt Masur, Dirigent dyrygent **1996** Fritz Stern, Historiker historyk **1997** Henryk Mikołaj Górecki, Komponist kompozytor **1998** Urszula Koziół, Lyrikerin poetka **1999** Janosch, Schriftsteller und Maler pisarz i malarz **2000** Christoph Eschenbach, Dirigent dyrygent **2001** Sigmar Polke, Maler malarz | Franciszek Pieczka, Schauspieler aktor | Alfons Nossol, Erzbischof arcybiskup | Peter H. Neumann, Lyriker poeta **2002** Dietrich Erdmann, Komponist kompozytor | Józef Hałas, Maler malarz | Heinrich Trierenberg, Schriftsteller pisarz | Paweł Mykietyn, Komponist kompozytor **2003** Dieter Hildebrandt, Kabarettist artysta kabaretu | Norbert Honsza, Germanist germanista | Horst Fuhrmann, Historiker historyk | Olga Tokarczuk, Schriftstellerin pisarka **2004** Karl Dedecius, Übersetzer und Herausgeber – tłumacz i wydawca | Jan Harasimowicz, Kunst- und Kulturhistoriker historyk kultury i sztuki **2005** Angelika Marsch, Wissenschaftlerin naukowiec | Tadeusz Kijonka, Lyriker poeta **2006** Siegbert Amler, Bildhauer und Maler rzeźbiarz i malarz | Małgorzata Dajewska, Glasgestalterin rzeźbiarka w szkłe **2007** Renata Schumann, Schriftstellerin pisarka | Jan Miodek, Philologe filolog **2008** Anna Malicka Zamorska, Bildhauerin rzeźbiarka Hubert Unverricht, Musikwissenschaftler muzykolog **2009** Rotraud Schöne, Schriftstellerin pisarka | Jerzy Ilkosz, Kunsthistoriker historyk sztuki **2010** Ewa Michnik, Dirigentin dyrygentka | Arno Herzig, Historiker historyk **2011** Matthias Kneip, Schriftsteller pisarz | Stanisław Wysocki, Bildhauer rzeźbiarz **2012** Ute Badura, Regisseurin reżyser filmowy | Piotr Oszczanowski, Kunsthistoriker historyk sztuki **2013** Helga Storck, Harfenistin harfistka | Andrzej Niedzielenko, Historiker historyk **2014** Beata Maciejewska, Journalistin dziennikarka | Norbert Heisig, Deutsch-Polnische Gesellschaft Universität Breslau Niemiecko Polskie Towarzystwo Uniwersytetu Wrocławskiego **2015** Kinga Preis, Schauspielerin aktorka | Sabrina Janesch, Schriftstellerin pisarka **2016** Julita Izabela Zaprucka, Museumsdirektorin yrektor muzeum | Hans Dieter Rutsch, Autor und Regisseur pisarz i reżyser **2017** Karin Kaper, Regisseurin reżyser | Sławomir Nicieja, Historiker, Biograf und Autor historyk, biograf i autor **2018** Andrzej Kosendiak, Künstler, Dirigent und Pädagoge artysta, dyrygent i pedagog | Joachim Bahlcke, Historiker historyk **2019** Zbigniew Horbowy, Glasdesigner Projektant szkła | Helmut Goebel, ehrenamtlicher Denkmalpfleger konserwator i opiekun zabytków **2020** Aleksandra Kurzak, Opern- und Operettensängerin piosenkarka operowa | Matthias Weber, Historiker historyk **2021** Sylwester Chęciński, Film- und Fernsehregisseur reżyser filmowy i telewizyjny | Roswitha Schieb, freie Buchautorin, Essayistin und Publizistin autorka, eseistka i publicystka **2022** Agnieszka Ostapowicz, Geigerin und Musikmanagerin skrzypaczka i menedżerka | Dr. Beate Störtkuhl, Kunsthistorikerin historyczka sztuk **2023** Dr. Marek Krajewski, Autor pisarz | Dr. Matthias von Hülsen, Kinderarzt pediatra

Förderpreis Nagroda Wspierająca

1977 Martin Christoph Redel, Komponist kompozytor **1978** Christian Mischke, Maler und Grafiker malarz i grafik **1979** Wolfgang Bittner, Schriftsteller pisarz | Reiner Schwarz, Maler und Grafiker malarz i grafik **1980** Christian Rickert, Maler und Grafiker malarz i grafik | Monika Taubitz, Schriftstellerin pisarka **1981** Eckard Alker, Maler und Grafiker malarz i grafik | Michael Denhoff, Komponist kompozytor **1982** Brigitta Heyduck, Malerin malarka | Michael Lobe, Schriftsteller pisarz **1983** Gerd Peter Eigner, Schriftsteller pisarz | Udo Kaller, Maler und Grafiker malarz i grafik **1984** Konrad Mätzig, Maler malarz | Ralf Thenior, Schriftsteller pisarz **1985** Christian Ridil, Komponist kompozytor | Horst Kuhnert, Bildhauer rzeźbiarz

Sonderpreis Nagroda Specjalna

1981 Wolfgang von Websky, Maler malarz **1982** Alexander Ecklebe, Komponist kompozytor **1983** Kurt Heynicke, Schriftsteller pisarz **1984** Ruth Storm, Schriftstellerin pisarka **1985** Reinhard Baumgart, Schriftsteller pisarz **1986** Oswald Malura, Maler malarz **1987** Gerhard Neumann, Maler malarz **1988** Dagmar von Mutius, Schriftstellerin pisarka **1989** Ernst Günther Bleisch, Lyriker poeta **1990** Lutz Besch, Schriftsteller und Regisseur pisarz i reżyser | Heinz Tobolla, Bildhauer und Grafiker rzeźbiarz i grafik **1991** Elsbeth Siebenbürger, Bildhauerin rzeźbiarka | Maciej Łagiewski, Museumsdirektor dyrektor muzeum **1992** Stefan Arczyński, Fotokünstler artysta fotografik | Harald Gerlach, Schriftsteller pisarz **1993** Christine Koschel, Lyrikerin poetka | Feliks Przybylak, Übersetzer tłumacz | Henryk Tomaszewski, Mime und Theaterregisseur aktor mim i reżyser teatralny **1994** Piotr Maniurka, Museumsdirektor dyrektor muzeum | Peter Sommer, Bildhauer und Maler rzeźbiarz i malarz | Liz Wieskerstrauch, Schriftstellerin pisarka **1995** Kazimierz Kutz, Regisseur und Drehbuchautor reżyser filmowy i scenarzysta | Maria Frisé, Schriftstellerin pisarka | Eugeniusz Get Stankiewicz, Grafiker grafik **1996** Wojciech Kilar, Komponist kompozytor | Tadeusz Strugała, Dirigent dyrygent | Henryk Bereska, Übersetzer tłumacz **1997** Karl Heinz Türk, Bildhauer rzeźbiarz | Michael Zeller, Schriftsteller pisarz | Lothar Herbst, Lyriker und Journalist poeta i dziennikarz **1998** Ekkehard Kuhn, Journalist dziennikarz | Karin Reschke, Schriftstellerin pisarka | Paweł Kozerski, Museumsdirektor dyrektor muzeum **1999** Witold Szalonek, Komponist kompozytor | Rudolf Walter, Musikwissenschaftler muzykolog | Henryk Waniek, Maler und Schriftsteller malarz i pisarz **2000** Norbert Conrads, Historiker historyk | Jan Jakub Kolski, Regisseur reżyser | Krzesława Maliszewska, Malerin malarka **2005** Herbert Hupka, Journalist und Schriftsteller dziennikarz i pisarz **2006** Edith-Stein-Gesellschaft Breslau Towarzystwo im. Edyty Stein we Wrocławiu **2007** Hoffmann-von-Fallersleben-Gesellschaft Wolfsburg Fallersleben Towarzystwo im. Hoffmanna von Fallersleben Wolfsburg Fallersleben | Institut für Germanistische Philologie der Universität Breslau, Lehrstuhl für Kultur der Deutschsprachigen Länder und Schlesiens Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, Zakład Kultury Krajów Niemieckojęzycznych i Śląska **2008** „die horen.“ Zeitschrift für Literatur, Kunst und Kritik „die horen.“ Czasopismo poświęcone literaturze, sztuce i krytyce **2009** Freya von Moltke-Stiftung für das Neue Kreisau Fundacja Freya von Moltke-Stiftung dla Nowej Krzyżowej **2010** Bente Kahan, Schauspielerin und Sängerin aktorka i pieśniarka **2011** Alfred Theisen, Journalist und Herausgeber dziennikarz i wydawca **2012** RAR Künstlergruppe grupa artystyczna RAR **2013** ATUT Bildungsverlag Oficyna Wydawnicza ATUT **2014** Erika-Simon-Stiftung Rinteln Fundacja im. Eriki Simon z Rinteln **2015** Melitta Sallai, Stiftung Bildungsstätte Muhrau Fundacja Ośrodek Edukacyjny w Morawie **2016** Papiermuseum in Bad Reinerz Muzeum Papiernictwa w Dusznikach Zdroj Deutsche Sozial-Kulturelle Gesellschaft in Breslau Niemieckie Towarzystwo Społeczno Kulturalne we Wrocławiu **2017** Verein Pro Liberis Silesiae – Stowarzyszenie Pro Liberis Silesiae **2018** Stiftung Schlösser und Gärten im Hirschberger Tal Fundacja Dolina Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej **2019** Verein zur Pflege schlesischer Kunst und Kultur e. V. Stowarzyszenie Pielęgnacji Sztuki i Kultury Śląska **2020** Stiftung zur Pflege des industriellen Erbes Schlesiens Fundacja Ochrony Dziedzictwa Przemysłowego Śląska **2021** Deutsch-Polnisches Jugendjazzorchester – Polsko-Niemiecka Młodzieżowa Orkiestra Jazzowa Festival Berge der Literatur Festiwal Góry Literatury **2022** Dr. Ingrid Hartmann, Eigentümerin und Schöpferin des neuen Konzepts rund um das Schloss Pakoszków bei Jelenia Góra właścicielka i inicjatorka nowej koncepcji Pałacu Pakoszków niedaleko Jeleniej Góry **2023** Karoliny Kuszyk, Autorin, Literaturübersetzerin und Lehrbeauftragte Autorka, tłumaczka, wykładowczyni

Stipendium Stypendium

1986 Herbert Volz, Bildhauer rzeźbiarz | Folker Lerche, Maler und Grafiker malarz i grafik **1987** Rainer Zimnik, Schriftsteller, Maler und Grafiker pisarz, malarz i grafik | Dietmar Scholz, Schriftsteller pisarz **1988** Hans Georg Bulla, Lyriker poeta | Günther Knipp, Grafiker grafik **1989** Gisela Walther, Malerin und Zeichnerin malarka i rysownicza | Peter Kiesewetter, Musiker muzyk **1990** Wolfgang Bulla, Grafiker und Plastiker grafik i plastyk **1991** Herbert Grützner, Maler und Bildhauer malarz i rzeźbiarz **1992** Jan Szmatoch, Grafiker grafik

IMPRESSUM STOPKA WYDAWNICZA

Herausgeber *Wydawca*
Niedersächsisches Ministerium für
Inneres und Sport
Schiffgraben 12, 30159 Hannover

Gestaltung *Layout*
Linienflug Design GmbH

Übersetzungen *Tłumaczenia*
Angelika Niedhart-Cord

Korrektur *Korekta*
Anton Stiller

Die Texte und Bilder dieser Publikation sind
urheberrechtlich geschützt. Die Weiterverwendung
ist nur nach vorhergehender, ausdrücklicher
Genehmigung gestattet.

Teksty i zdjęcia niniejszej publikacji są chronione
prawem autorskim. Wykorzystanie dozwolone
wyłącznie za wyraźną zgodą autora.

